

b betűvel tel. n 10 tel.

m. farkaskutya. utca 24 alatt 3740-1

n, magyar, an- tint írógéppel ontosan készü- hrlapiroda. 3405-1

kiadó és el- épület, amely elyiség beren- khelyiségekkel. viai-ut 52.

il szemes sezlom blom utca 2.

Hirsch Tor-

kalapszalonn ossuth L.-u).

szijgyártóblank

és nagyban, fogol- edészet ke posta- t, 10 és 10000- szálak kedvez- telagár-úta. 3405-1

parfüggör

n (Szappon-u.

r mindenféle

rillians mun- titásokat. Va- Foglato és

Fogászati

huzalok és

szűrtben.

Éltó!

Sürgöncym: 1273

és Tsai

1220

da lancu

a) 14. sz.

traktár,

alo telep.

s törköly-

likör- és

Bornagy-

s faska

kapható

dösnél!

(Unió-u.) 16.

zseli

vasúzet

ZSVAR.

tel. 10-49.

ORÁSZ ÉS

Reg. Ferd.

(udvarban)

fejmosás,

moderabb,

at veszek!

LISKA

ncsol, husolást

enemű hinar-

árban vásárol

1310

Rt. Cluj

ELET

olyóirat

évre 80 lei.

adóhivatal:

dinand 48.

Szerkesztőség, kiadó- hivatal és nyomda Cluj-Kolozsvár, Str. Baron L. Pop, - Brassai-utca 10

Az Uj Kelet telefonjai Szerkesztőség 977 Adóhivatal 844 Nyomda 879 Híber osztály 455 Za. N. Sz. 558

V. évfolyam, 99. szám

Cluj (Kolozsvár) 5682. Ijar 8.

1922. május 6, Szombat

UJ KELET

ZSIDÓ-POLITIKAI-NAPIL

1071 2211

Hermann Goldschmidt ur I. Wolfzelle 11

Előfizetés

Wien

vidéken is 2 lei
ában
... 25 ck
... 1 ck
ában
... 20 dinár
... 1 dinár

Németországgal tárgyal Lloyd George

Az Uj Kelet tudósítójától
Folytonos dürgés és robbanás, sér- tődés, harag és szakítás, jegyzék, ellen- jegyzék, ultimátum, vita, voszekedés és izgalom közepette mégis csak kozd va- lami kialakulni a génuai konferencián. E pillanatban a helyzet az, hogy a belgák adják a sértettet és nem írják alá az oroszokhoz intézett jegyzékot. Barthou ugy tesz, mint akit nagyon megdöbbsent a dolog. Beszámol Páris- ban és Páris azt mondja, egy utoa akarunk haladni a belgákkal. Kiderül, hogy nagy üzleti érdekeltségről van szó, a belgáknak és a franciáknak a Donec völgyében nagy iparvállalataik voltak, amiket az oroszok nacionalizál- tak. Most e vállalatok koncepcióit részben a németek, részben az angolok, és az amerikaiak kapják meg. Francia- országnak érdeke, hogy egyúttaladjon a belgákkal és ez nemcsak Donec- kérdés, de a rajnai felvonulás kérdése is. A jóvátétel főképen Franciaországot és Belgiumot érdekli és ha Németor- szágot május harmincegyedikén nem tud fizetni, jön a szankció, a francia és a belga csapatok bevonulnak. Ma már minden valószínűség szerint az a hely- zet, hogy Németország május harminc- egyedikén nem fog fizetni. Nem fog, mert nincs miből.

A jóvátételei bizottság most jegyzékot intézett a hatalmakhoz és bejelentette, hogy neki igenis köze van ahhoz, ha a németek az oroszokkal kötött szerző- désben lemondottak német vagyonról, mert ez a német államháztartást érinti, tehát a jóvátételt is. A jegyzék sokkal szelidebb, mint ahogy Poincaré harcias nyilatkozatai után hinni lehetett. Altlá- ban Franciaország annak ellenére, hogy konok kardesörtető szövetségést talált Belgiumban, kezd igen szeliden visel- kedni. Lloyd George a belga incidens- ről azt mondotta, hogy könnyen szakí- tásra vezethet az antantban. Azonkívül leült tárgyalni a németekkel, Wirth kan- cellárral és Rathenau külügyminiszter- rel. Ez a beszéd és ez a tárgyalás na- gyon megdöbbsentette a francia politikát.

Lloyd George egyre fokozottabb élézzel mondotta, hogy az angol de- mokrácia ha kell más tájakon keres barátot. Amig ezt finom virágnyelven mondta, nem volt meg a kellő hatása. De mihelyt kimondotta, hogy Anglia kész egykori ellenségeivel is szövete- kezni s mihelyt leült tárgyalni a néme- tekkel, Párisban a fejükhöz kaptak és azt mondták, nem jó játszani az izolá- cióval. Poincaré is kezd szelidebb hu- rokat érinteni. Utólagosan megmagya- rázza bar-le-duci beszédét, hogy ő nem is úgy gondolta, ahogy angolok értel- mezték. Barthou odahaza nyilván sok intímus részletét beszélte el a génuai eseményeknek. És a francia miniszter- tanács, a legharciasabb testülete Euró- pának, kimondotta, hogy Franciaország magáévá teszi Lloyd George béke- egyezményét.

Persezo vannak kikötései is, így többek között az, hogy Oroszország ne támadhassa meg szomszédait és az, hogy Franciaország katonai szövetsé- geseire ne legyen érvényes a leszeré- lés. A minisztertanács ki is mondja nyíltan, mely szövetségeire gondol, Belgiumra, Lengyelországra és a kis- antant államaira. Vagyis Franciaország és szövetségei továbbra is tartják meg mai katonai létszámukat, de a többi ország szereljen le. Ez a két- színi játék a békével könnyen meg-

bosszulhatja magát. Lloyd George van olyan okos ember, hogy átlát rajta. Franciaország szövetségesei is nyilván megköszönik a jóakaratot, hogy míg Európa többi állama alá kelyezi magát, addig ők továbbra is a fegyver és a hadiköltségvetés milliárdjai alatt gör- nyednek. Az oroszoknak már átadták a memo- randumot, amelyet a belgák nem írtak alá és a franciák is csak fentartással fogadtak el. Az oroszok valószínűleg szombaton válaszolnak. Nagyjelentőségű Lloyd Georgenak Schanzer olasz külügy- miniszterrel folytatott megbeszélése, hogy abban az esetben, ha Oroszország a memorandumot elfogadta, ismerjék el de jure a szovjetkormányt. Ennek el- lenére igen valószínű, hogy az oroszok nem fogadják el feltétlenül az átnyuj- tott jegyzékot. Uj viharra van kilátás Génuában.

A jóvátételei bizottság óvása az orosz-német szövetség ügyében

A jóvátételei bizottság közölte a szövetségeseivel, hogy a német orosz egyezmény megvizsgálását befejezte. Az egyezmény második szakasza ér- telmében Németország lemond azokról a követeléseiről, amelyek a szov- jettörvények és rendeletek alkalmazá- sából kifolyólag megilletik. A jóvá- tételei bizottság kijelenti, hogy

nem egyezhet bele

olyan jogokról való lemondásba, ame- lyeket a versaillesi békeszerződés a né- metekre cedált és kéri a német kor- mányt, ismeresse vele részletesen azokat a német jogokat, amelyekről a németek lemondanak és ismeresse az indokokat, amelyek miatt a jóvá- tételei bizottság előzetes értesítése nél- kül ilyen egyezményt kötött. A bi- zottság kéri a német delegációt, je- lentse ki, hogy az oroszokkal kötött szerződésben megállapított lemondás nem érinti a német költségvetést,

amelynek számadatai nem lehet- nek közömbösebbek a német jóváté- telei bizottság előtt,

amennyiben német alattvalók kártala- nításáról mondtak le. Németország- nak garanciákat kell nyújtania arra, hogy Oroszország talpraállítására írá- nyuló törekvései nem fogják akadá- lyozni a versaillesi békeszerződés vég- rehajtását. A jóvátételei bizottság fen- tartja magának azt a jogot, hogy az orosz-német egyezmény alkalmazásá- nak eredményét figyelemmel kísérje és a szövetségeseik érdekeit megvédő intézkedéseket tehessen.

A belga-francia különválás

A kisantant delegációi ma tanós- kozást folytattak egymással a helyzet- ről, amelyet Belgiumnak és Francia- országnak az orosz memorandum alá- írását megtagadó lépése maga után vont. A „Libre Belgique“ szerint több állam, köztük Svájc és Hollandia, a francia-belga blokk hírére elhatározta, hogy az orosz memorandum kérdéssé- ben elfogadják álláspontját revidálni fogja, mert érdekeik azonosak Fran- ciaországgal és Belgiummal, Orosz- országgal szemben. Ezzel szemben a „Berliner Tageblatt“ génuai tudósítója jelenti, hogy az oroszok megállapodást kötöttek két holland petróleumvállalat- tal. A szerződés értelmében Oroszország

átengedi a hollandoknak az ország pet- róleumforrásainak kihasználási jogát öt évre. A termelés hetvenöt százaléka ex- portálandó, huszonöt százaléka pedig a belföldi fogyasztásnak adandó át.

Szakadás!

Nagy izgalmat okozott a belga delegáció nemvárt fellépése, amely agresszív karakterével különösen az angolokat döbbsentette meg. A bel- gák magatartása súlyos következmé- nyekkel fenyeget. A belga incidens friss erővel sodorta a génuai konfe- rencia érdeklődésének homlokterébe az orosz kérdést. Jasper nagy fel- tűnést keltő nyilatkozata után Lloyd George szólt fel és ezt mondta:

Az orosz kérdésben a szakértői bizottság gondosan elkészített ja-

Lloyd George békepaktuma

Lloyd George tervezete a tízéves békepaktumról így szól:

— Az egyezmény aláírói, akik erős iparkodással akarják Európa békéjét megvalósítani és biztosítani, elisme- rik, hogy bármelyik idegen ország területének sérthetlensége alapvető feltétele a nemzetközi jognak. Köte- lező, hogy valamennyi civilizált állam, amely helyet foglal a néps- zövetségben, tartózkodni köteles min- den támadástól, mely a népszövetség másik tagjának területi épsége ellen irányulna. Elhatározzák, hogy meg- kezdik a komoly leszerelést és kö- telezik magukat, hogy tartózkodnak minden támadó szándéktól. Ebben az értelemben fogják megkötni a treuga deire vonatkozó megegyezést. Eöelből kiküldik meghatalmazottai- kat, akik megállapítják:

1. A szerződés minden aláírója kötelezi magát, hogy tartózkodik minden támadó szándéktól olyan államok területi épsége ellen, ame- lyek ezt a szerződést aláírták.
2. Abban az esetben, ha olyan támadás történne, amely az első szakaszt lábbaltiporja, a támadót a szerződés valamennyi aláírója köteles minden erejével elszige- telni és mozgalmat indítani abban az irányban, hogy a viszályt minél előbb megoldják.

A konferencia mai teljes ülése elfogadta a pénzügyi bizottság és a szállítási albizottság jelentéseit. Csicse- rin rezervákkal élt, a bizottságnak a népszövetség és a technikai szakértők viszonyát megállapító határozataival szemben és a mai nemzeti rendszer megváltoztatását kéri.

Oroszország válaszá

szombatra várják. Lloyd George és Schanzer tegnap hosszabb tanácskozást folytattak, hogy abban az esetben, ha az oroszok elfogadják a szövetségeseik

A francia minisztertanács elfogadta Lloyd George békeegyezményét

Párisból Génuába az a szenzációs hír érkezett, hogy a miniszter- tanács egyhangulag elfogadta az európai békeegyezményt, azzal a felté- tellel, hogy Oroszország kötelezi magát arra, hogy nem támadja meg szomszédait és a versaillesi békeszerződés által teremtett államalakula- tokat véglegeseknek ismeri el. További feltétel a Habsburgok és Hohen- zollernek detronizálásáról szóló szerződések elismerése s végül az, hogy a Franciaországgal defenzív szövetséget kötött államokat: Belgiumot, Lengyelországot, valamint a kisantantot nem kötelezik a népszövetségi paktum 8. pontjában előírt leszerelésre.

A Havas-ügynökség kategorikusan megcáfolja azokat a génuai angol forrásból eredő híreket, melyek szerint Franciaország az 1918 és 1919 éves korosztályokat mozgósítja a Ruhr-vidéki hadműveletekre.

vaslata alapján megegyezésre kell jutni. Ha az értekezlet eredmény- telenül végződnék, ez

feltétlen magával hozná a sza- kadást az antantállamok között

és az európai államok új csoporto- sulásának veszedelmét jelentené. Lloyd George kijelentése mély be- nyomást tett. A belgák némán hal- gattak, az olaszok helyeselték. Az ülés izgatott hangulatban ért végett.

Lloyd George a Wirthtel és Ra- thenauval folytatott egyórás tanács- kozáson megvitatták a konferenciát foglalkoztató kérdéseket. Lloyd George ragaszkodik ahhoz, hogy a nagyha- talmakat a jóvátétel esedékességéig, vagyis május 31-ig feltétlenül össze kell hívni.

Lloyd George tárgyal Wirthtel és Rathenauval

memorandumát, ismerjék el de jure a szovjetkormányt.

Lloyd George tárgyal Wirthtel és Rathenauval

A „Vorwärts“ génuai jelentése sze- rint Lloyd George, Wirth és Rathenau tanácskoztak Németország május 31-én esedékes fizetéséről. Wirth és Rathenau ismertették Németország helyzetét és rávilágítottak arra a helyzetre, ami elő- állana akkor, ha a tervbevetett szank- ciókat végrehajtanák. Lloyd Georgenak ez a tanácskozása a németekkel Fran- ciaországban kinos feltűnést keltett. A tegnapi francia minisztertanácson Barthou nyíltan rámutatott arra, hogy Franciaországot komolyan fenyegeti Anglia irányváltozásának s

egy angol német megegyezésnek veszedelme.

Ennek a hatása máris érezhető. Kez- denek békésebb hangokat pengetni. Poincaré miniszterelnök magához ké- rette az egyik angol napilap munka- társát és kijelentette előtte, hogy az angol lapok elferdítve közölték Bar- le-Dueban mondott beszédét. Franciaor- szágnak a békeszerződés szerint joga van ugyan arra, hogy egyedül is fel- léphessen a békeszerződésben foglalt kötelezettségeinek eleget nem tevő Né- metországgal szemben, de reméli, hogy ez az idő nem fog elkövetkezni és

izolált akcióra Franciaországnak nem lesz szüksége.

Poincaré a francia sajtó képviselői előtt is nyilatkozott. Kijelentette, hogy Franciaország a leghatározottabban kö- veteli, hogy Németország jóvátételei kö- telezettségének május 31-éig eleget te- gyen, de számolni kell azzal, hogy a jóvátételei bizottság a kötelezettségek teljesítésére Németországnak esetleg egy-két hónapi halasztást ad.

A német delegáció egy része a hét folyamán hazautazik. Wirth, Rathenau és a szakreferensek egy része továbbra is Génuában marad.

Kelet pítvarában

Az Uj Kelet munkatársától

Konstanca, május. Még zugott és berregett alattunk a bukaresti gyors és gyűrött, álmos tekintetűnk a fel-támadó májusi napot leste, amely valahol küzdött még, amikor a ho-rizont alján hirtelen egy szürke hegy emelkedett fel a ködből. Ezre sem vettük, előttünk állott a szürke hegy és döbbenetes egyenletességgel nyult el körökörül a látóhatár fél-körében. Különös hegyek vannak ezen a vidéken, mondomy Ben Ami-nak, aki mellettem állott, ugy me-red elem, mint hatalmas fal, amely egy más világtól vág el. Sohasem láttam ilyent. Csodálom a hegyet nagyon, órák óta Dobrudzsán és Ja-lomnitzán át csak sikkságon futott a vonat. A szürke hegy egyre köze-lebb jött, a gyorsvonat mintha li-hegve nekiszaladna. Egy óvatlan kanyarodásnál aztán felhasad a nagy panoráma és előttünk a szürke hegy... a tenger. Egész idő alatt mig Konstancában voltam és bele-bámultam a Fekete-tenger sötét, fe-nyegető vizébe, nem bírtam szaba-dulni ettől az első impressziótól: olyan ez a tenger, mint egy szürke hegy.

A nagy vizek közül ezenkívül csak az Adriát láttam. A Karszt ezerméteres magasságából néztem le rá először, mély volt, átíatszó és kék és mintha mosolygott volna. Ez a tenger magas és szürke és végtelenül komoly. Erre a tengerre fel kell nézni. Olyan mint egy hegy... ké-sőbb is, mikor a májusi nap már teljes bőséggel hullatta rá aranyát és violától sötétzöldig ezer színben változott a tenger, megtartotta ezt a karakterét: hűvös volt és zárkózott. Mondják, hogy nyáron, mikor a rekkenő hőség felmelegíti a habokat és forró levegő vibrál a hullámok felett, nyiltabb és barátságosabb a tenger. Mostompán morajlott és éjszakai hallgatásban is volt valami sötét titok. Még a sirályok is néma komolysággal lógtak a vizen.

Konstancai templomok

Konstanca még nem az igazi Kelet, de ott terül el Kelet pítvárá-ban. Nagy adag izelítő van benne abból, amit Keletnek nevezünk. És itt van a tenger, amely Kelet felé visz. Konstancza házáin, utcáin és embe-rein megérezik mindkettőt: a Kelet és a tenger. De megérezik, sőt bántóan, banálishan, néha triviálisan megérezik a Nyugat is, a maga ere-dendő hibáival és rutságaival.

Ami a jámbor utazó figyelmét először megkapja: a konstancai tem-pломok. A város távlatából uralko-dóan emelkednek ki a karszu mina-rettek, a keleti ortodox templomok tompa bizánci tornyai és a nyugati dombon valami ormótlán, gótikus templomépítmény. A konstancai emberek nyilván sűrűn járnak tem-plomba s a hajósnépséggel bizonynyal féli az istent, mert az aránylag ki-csiny városnak aránytalanul sok a temploma. Ahogy így nézem a fur-csa város sok templomát, különös megismerés szakad rám: a hazátlan zsidó pszichének és a szeszélyes zsidó sorsnak egy jellegzetes megnyilatko-zása. Itt van például ez a görög-keleti templom kettős bizánci-mór tor-nyáival, sárga és piros téglahom-lózatával, szakasztott olyan, mint a szombathelyi neológ zsinagóga. Bátoran el lehetne cserélni őket. Egyazon stílus, egyazon tervezés. És ha leve-zsem a török mecset vékony tor-nyát, ahonnan a müedzin imára hívja az embereket, nyugodtan mondhat-nám, a kupolás nagyenyedi zsidó-templom előtt állok: megszólalásig hű kópiaja. Nyugaton a zsidók keleti stílusban építették templomaikat. Itt keleten pedig, ahol minden templom zsinagógának néz ki, itt a zsidók a Nyugatot képviselik és nyugati stí-lusban építkeznek. Talán tudatos és előre meggondolt, de százszor való-színűbb, hogy inkább az ösztön és

véletlen munkája, hogy a konstancai spanyol-zsidótemplom tiszta gót stí-lusban épült. Csak a csipkés, oszuc-sives torony hiányzik és egy német kisváros evangélikus temploma előtt hinnéd magad. Valóságos paradoxon ez a templom, ahogy itt áll a keleti házak és keleti emberek között, a zsidó sorsnak kiálló szétszakítottága és egyedülvalóság, amely mindig és mindenhol más, mert más akar lenni és másnak kell lennie, mint a milió, amelybe véletlen végzete sodorta. A zsidó mindenütt olyan, mint idegen földbe plántált növény.

A spanyol templomban

Néhány öreg zsidó ül a templom előcsarnokában. Románul beszélget-nek, németül csak az egyik tud né-hány szó felvilágosítást adni. Vár-ják, hogy összegyűljön a minjan és megkezdhessék az esti imát. De a konstancai spanyol zsidók nem igen járnak templomba, csak velünk együtt teik be a minjan. Az imádkozás spanyol szokás szerint történik, az előimádkozó recitálja az egész szö-veget s a közönség halkán utána mondja. A „szefira” számolásnál vita keletkezik, az előimádkozó eltévesz-tette a napot. Nem esoda, hiszen oly ritka alkalom, amikor minjan-nal imádkozhatnak.

Van Konstancának egy másik zsidó temploma is, ide a lengyel-zsi-dók járnak, akik később költöztek a városba s nemrég külön zsinagógába tömörültek. A lengyel-zsidók sokkal vallásosabbak, mint a spanyolok és zsidó érzésük is frissebb és mélyebb. A spanyoloknál alapos munkát vég-zett az asszimiláció. Egy konstancai cionista mondta később, mikor lel-kesedve említettem neki, milyen győ-nyörű ósrégi héber nevük van a spanyol zsidóknak:

— Igen, igen, a családnevek még ősi zsidó csengésűek, de nézze csak meg a keresztnéveket, milyen visszaszító anachronizmusok vannak itt: Costica Jerusalemi, Juon Ciprut, vagy Virgil Navon. A keresztnévek már nem zsidók...

Cionizmus Konstancában

A háboru előtti években és foko-zottabb mértékben a háboru alatt átjárta a romániai zsidókat is az asszimiláció láza, de Sanremó óta itt is megindult az erős regeneráló törekvés. Meglátogattuk a konstancai cionisták egyik vezetőmberét, a lengyel származású Zosmer doktort, akinek a strada Carolon van fogor-vosi műterme. Tipikus balkáni ház, az emelet fából épült s az egész ház recseg mikor a lépcsőkön felmegyünk.

— A konstancai cionista szerve-zet, mondja látható büszkeséggel Z-smer doktor, a legmintaszerűbb és legfegyelmesebb egész Romániá-ban. Alig három éve, hogy megin-dult az intenzív szervező munka, máris gyönyörű eredményeket mutat-hatunk fel. Konstancában mindössze háromszáz zsidó család lakik, ezek közül kétszáz sékelfizető. Csoportunk-nak ugyan csak száz szervezett tagja van, de ezek testestől-lektestől az ügy szolgáltatásban állanak és már eddig is példás áldozatkészséget mu-tattak. Nemrég állítottuk fel a kon-stancai zsidó népházat és Bét-Am-ot, amely amellelt, hogy az összes cion-ista összejövetelek és intézmények székháza, magába foglalja a héber iskolát és a chaluc-otthont is. Héber iskolánknak százhusz tanulója van. A gyerekek már tökéletesen beszél-nek héberül és igen alapos zsidó képzettségét nyernek. A felnőttek számára esti kurzusokat rendezünk és ezek a kurzusok is igen látoga-tottak. Mi cionisták egymás között és gyüleseinken csak héberül beszé-lünk. Mert azt tartjuk, hogy a zsidó-nép hebralizálása legfontosabb és leg-elhatározottabb követelménye a cioniz-musnak.

— Most egy chaluc-csoport szerve-zésén dolgozunk. Konstancából már eddig is számos chaluc indult

Palesztinába, de ezek nem voltak kellően képzett és szervezett embe-rek. Az a célunk, hogy itt olyan zsidó ifjakat képezzünk ki, akik lel-kileg és testileg is fel vannak vér-tezve a Palesztinában rájuk váró küzdelemre.

Zsidók és törökök

Megemlítetttem Zosmer doktor-nak, hogy vasárnap délelőtt, amikor a kikötőben jártam és minden munka szünetelt, az egyik rakodó-parton török munkásokat láttam dolgozni. Megkérdeztem, miként van rendezve a törökökkel kapcsolatban a vasárnapi munkaszünet. Ugyanis a törököknek szintén nem vasárnap az ünnepnapjuk s amennyiben rájuk vonatkozólag bizonyos kivételes in-tézkedések vannak érvényben, miért ne lehetne megtenni ugyanezt a szombatot tartó zsidókkal is. Sajnos Zosmer doktor nem tudott erről az érdekes felvilágosítást adni és tudo-mása szerint a vasárnapi munkaszü-net a törökökre is kötelező. Mind-amellett bizonyos, hogy a vasárnapi munkaszünet rendelkezéseit nemalkal-mazzák szigorúan a törökökre, mert Konstancza török negyedében vasárnap is hétköznapiasan lüktető és munkás életet láttam, az üzletek nyitva vol-tak s az utcára nyíló pékműhelyek-ben szaporán dolgoztak a lisztes legények.

— A törökökkel — mondotta vég-ül Zosmer doktor — a legjobb barát-ságban élünk. Konstancza város török képviselőjét, Selim Abdul Achimot főként a zsidó szavazók választották meg. Selim Abdul egybőlként nagy zsidóbarát és meleg szimpátiával ki-séri a cionista törekvéseket.

A Bét Amban

Gettószerűen szűk és piszkos ut-cában, melynek vége a tengerbe torkollik, van a konstancai Bét-Am. Zosmer doktor lelkes előadása után kissé lehűtött a népház szegényes és primitív állapotát, képezeletünkben másként rajzoltuk meg. Fiatal héber tanító fogadott, aki épen egy kis fiu fejébe tömte a zsidó tudományt. Mikor megkértük, mondjon valamit a konstancai cionistákról, valóságos népszónoklatba kezdett, nyilván na-

gyon megszokta a tribünről való szónoklást. Felvilágosítottuk, hogy a cionizmus elemeivel némileg már tisztában vagyunk és most azt sze-retnénk tudni, mit csinálnak Kon-stancában a chalucok és mikor men-nek Palesztinába.

— A chalucok — mondotta kissé higgadtan — most mind mun-kában vannak. Dolgoznak. Itt vár-ják be az indulás nagyszertü pilla-natát. A legtöbben szakmukára ké-pezik ki magukat, mert mi csak ön-tudatos és szervezett munkásokat akarunk. Sokan dolgoznak építke-zéseknél és földmunkánál. Nagy-románia minden részéből vannak itt zsidó fiatal emberek, akik várják a Palesztinába induló hajót. Erdélyből is vannak többen.

— Kik ezek? — kérdeztük.

Erdélyi chalucok

A fiatal ember elővett egy füzetet, amelybe a chalucok névsora volt be-vezetve és a következők erdélyiekét olvasta föl: Fuchs Jakob és Hacker Mendel földmunkások. Farkas Zoltán napszámos, Ganz Mayer és Ganz Sára szabók és Róth Márton építész.

A Bét Am falait héber motívumu festés borítja. Egy másik szobában zsidótárgyú képek, keleties faragásu burtok s az üvegszekrényekben héber könyvek. A fiatal ember büszke-séggel mulogatta a népház kincsét: itt minden zsidó chalucok alkotása. Chalucok festettek, chalucok farag-tak mindent. Az előszoba falán hatal-mas szárnajz: fiatal fegyveres sómér a messzi aranyló síkságra furja tekin-tetét. A távolban pálmák és egy épülő város körvonalai. Az új Palesztina szimboluma. Ebben az egyszerű szeg-ényes házban, melyet zsidó kezek emeltek a zsidó ügy dicsőségére, el-mulik az a szorongó érzés, amely a diszes, de ürességtől kongó spanyol templomban nehezedik az ember mel-lére. Itt az egyszerű falak és padok között az új zsidó jövő szárnyasat-to-gása hallik s ahogy kinézek a sötét-ten hullámzó tengerre, már látom a hajókat, amelyek erős zsidó férfiakat és nőket visznek át innen a másik partra, ahol a szikkadt föld várja őket.

Marton Ernő

A tenger játéka

A köd alatt kifaruk a hullámzó tenta-tenger. A millió rozsdásbarna sávó szedőködök, keken kergeti egyik hul-lám az örvényes fekete kavargást, csil-logó hóhab száguld a part felé, de már az uton szertefoszlik és morog, mint a rossz kувasz, csapkod és duzzadó tارا-ját viszi az agyagos part felé.

Nem nézed, hova jöttél, nem veszed észre az óriás-tartályokat, a nagy és fölöttébb keces gabonarakárt a tenger szegélyén. Emlékedből kiestek a kietlen és vigasztalan dobudzsai török falvak legelésző öszvéreikkel, kis mecsetjeik-vel, bágyadt és rongyos embereivel. Nem kisért a telegráf-pózna bent a moszatos vízben és a sejtlemesen su-gogó sás, amelyből tündérmesék sze-replőit játszotta elő hajnali fantáziád, nem zug a füledben.

Mindenütt a tengert látod. Beléd korbácsolja fonségét és nagyságát, beléd szik ráztatja a teremtés mámorát és erőt és hideg méltóságot.

Hidegek és büszkék és magukba mélyedők az emberek itt. A város csendes, majdnem olyan, mint Velonce, a házai azonban mások és másképpen festőiek. Az osztondei szállodák mintá-jára épült hotelóriás mellett ott kupurog a félrecsapott földelű török vályogház, keblet szorongató sikátorok hepehupas során gádzagságot sejtető mór villa sziklik föl: hinnéd, a hárem féltékeny-ségét és tetszeni vágyását és gögös tiranizmusát rejtik a falak. Réztáblán fekete betűkkel Nik. G. Kriakides ne-vét látod, egy másik villán Drakulest, egy harmadikon Desalermot, Cariotachist, David I. Jvryt is. Görög és spanyol zsidók lakják a keces házakat és a kis váltóüzletek pultjai mögött örmé-nyek vesztegetik a leggezotikusabb va-lutákat.

Ahogy oszladozik a köd, új szint

ült a tenger. Haragos zöld fodrokat himbál és ezüst napcsikok széles kővé-ben táncolnak a hátán. A sirályok le-szállanak és bagyes nyugalommal hin-táztatják magukat a puffadó hullámo-kon. Kis szél mozgatja a tengert, a móló lapos sziklaköveihez csapja a hullámokat. Örvénylik és kavarog, dühöng, hogy a kőgát hódító útjában meg-akasztja.

A kikötőben a Serviciul Maritim Roman három öblös fehér luksusz-hajója, egy francia kereskedelmi gözös és egy görög kis buzaszállító himbá-loznak. Alig van élet most a kikötőben, a városban is halk tepedség terpesz-kezik, az emberek kiülnek a terre és bámulják a tengert, amit soha meg-unni nem lehet. Átnéznék a mór-bizánci stíliú városházán, Ovidius szob-rán és átnéznék a tér klasszikus díszén, hogy a tengert láthassák. A bolgár pék az utcán süti előtted a fonottast, hogy munka közben élvezhesse a teremtés nagy csodáját.

Éjjeli ima a mecsetben

A nagy mecset zárva volt nappal, a főudvar szives előékenységgel meg-muttatta a belsejét, de kért, hogy a szö-nyegekre ne lépjünk. Nem magyarul-gatott, talán akarta, hogy mi, Mózes hódolói is, az izlam áhitatát szívjuk. Megilletődve néztük a tarkaságában is egyszerű templom káprázatos tisztasá-gát. A korán néhány mondása török írásjegyekkel, aranyozott ráámában, zöld bársonyfűggöny egy papi följáró előtt, rajta két sor aranyhimzés, ez minden íráses dísz a templomnak. Melegséget a tűzpiros, tengerkék és aranyárgába fénylő szőnyegek árasztanak, Istenfélel-met a magas kupola.

Mielőtt bucsuzunk, a hodzza éjjeli imára invitált.

— Félitzkor kezdődik — szólt. —

Az imát a... ják. Legyen...

Az igért... pontosan ki... rett oszlopos... a koromsöté... ben világító... vara számár... A lábmosó... burkolta és... taján kiszüre... bejáratot.

Bent már... hodza a... és talán oly... kippur katar... könyörgést... előtt egyetlen... hívők. Nyolo... ban, sárga... fejükön. Csu... számos, utca...

Amikor a... magasra eme... neve, a hívő... zsidók „bor... eroszkedtek... lendülettel... hitárva, elter... tak rövid n... bámulni gin... alatt tíz-tizen... farsztó lelki... mellett levő... egy fekete... keletes bari...

A befejez... minjan. Nem... templomot, ha... ülték százas... Mindennél im... tos, sóvárgó... csöndben elt... éreztük, min... lenue.

K... polga

Megyek f... st-ncái prim... közben görög... örményekkel... keze táskák... és a táskák... élet aktíva... építészek vár... konstrukció... szelni a polg... kök fekbér-k... Hajlotthatu... ezek nem tud... túrelmeskedn... nem is fontos... féli, mindegy... akaráis pedig... fej fősés.

A polgárm... mondja is, h... fejlődik. Van... rülmények, e... kivülről jönne... tusokból, bels... talánul folyi... ködvárosnak... a mögötte elt... Nagyrománia.

— Milyen... legelőnkebb ő... stancai keresk...

— Legink... Csehszlovákia... államnak épü... mint amenyit...

Ez a forg... gyán a polgár... — természets... ros életét. Kö... szegény ember... gyobb része üg... szállítják ki a... leumot, fát, á... értük a külfö... kulturigények... kednek. Új is... házak épülnek... lassan magára... reprezentáns... leit, általában... tágul, terjed, ... gába a mögött... veit és rövides... tális kereskede... alakulni.

Az imát a minarett égője is jelezni fogják. Legyen szerencsénk.

Az igért időben a villanylámpák pontosan kigyulladtak körben a minarett oszlopos teteje alatt; fehér fényük a koromsötét környezetet széles körben világította be, de a mecset előndvara számára már nem jutott a fényből. A lábmosó medencét vastag sötétség burkolta és csak a templom nyitott ajtaján kiszüremlett világosság mutatta a bejáratot.

Bent már folyt az éjjeli ima. A főhadzsa a keleti imamélyedésben állott és talán olyan dallammal, mint a „jom kippur katan” bünbánó imája, hosszú könyörgést recitált. Az imamélyedés előtt egyetlen széles sorban állottak a hívők. Nyolcan voltak, széles bugyogóban, sárga harisnyában, turbánnal a fejükön. Csupa szegény ember, nap-számos, utcai árus. Török batlenek.

Amikor az előimádkozó pap hangja magasra emelkedett és elhangzott Allah neve, a hívők mélyet hajoltak, mint mi zsidók „borchunál”, majd térdükre ereszkedtek, azután felső testüket nagy lendülettel elrejtve, kezüket esdően hitárva, elterültek. Ahogy visszaugrottak rövid meditáció után, meg kellett bámolni gimnasztikájukat. Egy félóra alatt tíz-tizenötösör ismételték ezt a fárasztó lelkitoránát, közben a bejáró mellett levő kis dobogóról is elhangzott egy fekete redingotós papi ember köllemes baritonja.

A befejező ima után szerteoszlott a minjan. Nem hagyták el mindjárt a templomot, hanem összekulesolt lábaikon ültek szanaszét talán két percig. Miennél imaszörűbb volt ez a bánatos, sóvárgó, magabamélyedés. És amint esdően elhagyták a mecsetet, úgy éreztük, mintha tiseo beav előestje lenne.

Szabó Imre

Konstanca polgármesterénél

Megyek fel a lépcsőkön a konstancai primária előcsarnokában, utközben görögökkel és szaporabeszédű örményekkel találkozom. Nagy fekete táskák vannak a hónaljuk alatt és a táskák tele vannak a lüktető élet aktáival. Fent az előszobában építésezek várakoznak, valami nagy konstrukció tervét akarják megbeszélni a polgármesterrel Hajóügynökök fekbér-koncessziókról tárgyalnak. Hajlítható törökök vannak jelen, ezek nem tudom miféle ügyekkel türelmeskednek a város vezetőjére: nem is fontos, a fő az, hogy sok a fél, mindengyikük akar valamit, az akarat pedig tett és a sok tett: fényes.

A polgármester, Virgil Andronescu mondja is, hogy Konstanca szépen fejlődik. Vannak ugyan hátráló körülmények, ezek azonban leginkább kívülről jönnek, külpolitikai defektusokból, belsőleg a munka zavartalanul folyik, a kis tengeri kikötővárosnak duzzadt életerejévé vált a mögötte elterülő hatalmas ország: Nagyrománia.

— Milyen államokkal vannak legélénkebb öszeköttetésben a konstancai kereskedők? — kérdeztem.

— Leginkább Magyarországgal és Csehszlovákiával, mert ennek a két államnak épügy kikötője Konstanca, mint amennyire az nekünk.

Ez a forgalom azután — shogyan a polgármester tovább beszéli — természetesen élénkíti a város életét. Konstancában alig van szegény ember. A lakosság legnagyobb része ügynök, vagy bizományos, szállítják ki a román gabonát, petróleumot, fát, állatokat és szedik be értük a külföld kintinó valutáját. A kulturigények párhuzamosan emelkednek. Új iskolák létesülnek, körházak épülnek, a kikötő is lassan-lassan magára ölti egy nagy ország reprezentáns tengeri városának jelét, általában véve: Konstanca most fát, terjed, erősödik, gyűjti magába a mögöttes területek életneveit és rövidesen impozáns kontinentális kereskedelmi gócponttá fog kialakulni.

Ehhez a fejlődéshez megvan az erők harmóniája, a polgármester örömmel mondja, milyen békeségben élnek egymással a városka nemzetiségei: a háromezer török, a kétezer zsidó, a háromezer örmény, az ötszáz bulgár, és a számbelileg domináló románok.

— Soha nem is voltak nemzeti-ségi viszályok, — szegezi le büszkén a primár — lehet, hogy az éghajlatnak és a tengernek a hatása ez, amely az embereket megszeli, megnyugtatja, de tény az, hogy amióta én a helyemen, vagyok soha még nemzetiségi differenciák nem merültek fel és a városi tanács, melyben az összlakosság képviselve van, egyetértőleg dolgozik Konstanca jövőjén.

Ben Ami

Bratianu sikerei megerősítik a kormány helyzetét

A génuai sikerek hatása a belpolitikai harcokra. Újabb visszaélések a hadügyminisztériumban. Juniusban lesz a gyulafehérvári kongresszus

— Az Uj Kelet tudósítójától —

A nagy törvényjavaslatok előkészítésén kívül a belpolitikai körök figyelme Génua felé is irányul, ahol Beszarabia egyesítő-ével és az oroszországi román aranyfedezet ügyében örvendős eredményeket ért el a román diplomácia.

Bratianu miniszterelnök legutóbbi sikerei a génuai konferencián a belpolitikai harcok alakulására sem mulasztották el hatásukat.

A kormány Sajtója kihasználja öket a közelgő pótválasztások számára agitációs eszköznek, másfelől az udvar előtt bizonyítják a liberálisok, hogy Bratianu külpolitikai taktikája sem mutatkozott alkalmatlanabbnak, mint a belpolitikai eszközök, amelyekkel a konszolidációt segítették elő. Akadnak mégis ellenzéki lapok, amelyek kellő megvilágításba helyezik a génuai sikereket és kisebb-tenyi igyekeznek Bratianu érdemeit. A „Vitorul” hosszasan foglalkozik ezekkel a támadásokkal és megállapítja, hogy mögöttük sem komoly politikai erők, sem számottevő politikuskok nem állanak és csak néhány közéleti kalandor óhaját általunk megint szerephez jutni.

Tegnap este a belügyminisztériumban minisztertanács volt, amely délután 5 órától este 9-ig tartott.

Duca belügyminiszter beszámolt a miniszterelnök jelentéséről, melyet a génuai román delegáció működéséről küldött.

Az orosz kérdésre vonatkozólag kijelentette, hogy az orosz delegátusok valószínűleg hétfőn válaszolnak a szövetségesek ultimátumára. A minisztertanács foglalkozott még az esetleges intézkedésekkel, amelyeket a szövetségesek tettek arra az esetre, ha az orosz válaszejegyzék meglepetéseket hozna.

Világkonzorcium a keleti államok felségítésére

Lloyd George újabb nyilatkozata a sajtónak

— Az Uj Kelet tudósítójától —

Génuából jelentik: Lloyd George titkárja újján a sajtó képviselő előtt megelégedésének adott kifejezést azért, hogy a nemzetközi konzorcium megalakítására vonatkozó tárgyalások gyorsan haladnak. Ennek a konzorciumnak tulajdonképpen az volna a célja, hogy a nyomoruságus állapotban levő keleti országokat segítse. A szervező bizottság már be is fejezte a munkálatait jó eredménnyel. Az alapító bizottság költségeihez, amelynek tagjai Olaszország, Franciaország, Belgium, Németország és Japán voltak, ez államok egyenként félmillió fonttal járultak hozzá. Angol pénzügyi szakemberek azt hiszik, hogy

huszmillió fonttal lehetséges lesz egész Kelet Európában nagy pénzügyi tranzakciókat lebonyolítani.

kén a primár — lehet, hogy az éghajlatnak és a tengernek a hatása ez, amely az embereket megszeli, megnyugtatja, de tény az, hogy amióta én a helyemen, vagyok soha még nemzetiségi differenciák nem merültek fel és a városi tanács, melyben az összlakosság képviselve van, egyetértőleg dolgozik Konstanca jövőjén.

Előfizetőinkhez!

Erdély gazdasági életében hónapok óta állandó áremelkedés van. A kereskedelmi piac termékeinek drágulásával karöltve jár a munkaerőknek drágulása is. Lapunk működését ez az általános drágulás súlyosan befolyásolja. A nyomdai személyzet bére alig egy év óta átlag 40 százalékkal emelkedett. A papír árát a gyárak a napokban 33 százalékkal emelték. Az Uj Kelet ezt a nagyméretű áremelkedést nem kívánta és most sem kívánja olvasótáborára áthárítani. Mert az Uj Kelet nem üzleti vállalkozás, hanem az erdélyi zsidó nép érdekeinek és a nagy zsidó nemzeti eszmének zászlóhordozója. És a zsidó nép és zsidó eszmék érdeke megkívánja, hogy lapunk mennél könnyebben, tehát mennél olcsóbban jusson el a zsidóság széles rétegeibe. De nem kevésbé érdeke a zsidóságnak az is, hogy az Uj Kelet üzletileg is prosperálni tudjon, mert olyan lap, mely ráfizetéssel dolgozik, csakhamar összeroppan. Csak a pusztá ráfizetést akartuk elkerülni, mikor május 1-től kezdve:

az Uj Kelet előfizetési árát

a következőképpen állapítottuk meg:

egy hónapra	40 lei
negyedévre	120 lei
félévre	220 lei
egy évre	400 lei
egyes szám ára	2 lei

Az Uj Kelet árának emelkedése távolról sem közelíti meg a papír és nyomdai árak drágulását, de mégis lehetne teszi, hogy lapunk a jövőben is fennállhasson és továbbra is erős támasza és kitaró védelmezője legyen minden zsidó ügynek.

Grigorovics szocialistavezér vallomása a kommunista-perben. Bukarestből jelentik: A kommunista-per mai tárgyalásán kihallgatták Grigorovics volt szenátort, a jobboldali szocialisták ismert vezérét. Grigorovics kijelentette, hogy úgy Christescu, mint Dobrogeanu Ghera ártatlanul ülnek a vádlottak padján, csupán eszméikért és semmi bűn nem terheli lelküket. Véleménye szerint a katonai bíróság nem kompetens ebben a perben ítéletet hozni. Arra a kérdésre, szabad volt-e a Moszkvában járt küldöttségnek ott egy különböző kötelezettségeket tartalmazó megállapodást aláírnia. Grigorovics kijelentette, hogy ezek a feltételek olyanok voltak, hogy a többi államnak szocialista és nem kommunista küldöttei is aláírták. Utána Henry Durand francia újságíró hallgatták ki, aki elmondta, hogy amikor a németek a megszállás alatt őt letartóztatták, Christescu oly heves agitációt indított emiatt a bukaresti asszonyok körében, hogy a német megszálló parancsnokság elrendelte Christescu letartóztatását is. Elmondta, hogy mily meghatottan ölelte meg Christescut, amikor a börtönben egy cellába kerültek.

— **Sulik Kálmán temetése.** Aradról jelentik: Sulik Kálmán temetése tegnap délután 6 órakor folyt le, a polgárság és munkások nagy részvétele mellett. Hetezer főnyi tömeg kísérte sírházhoz az elhunyt újságíró, akit az Erdélyi és Bánáti Újságírók Szervezete nevében Székely Béla, az aradi munkások részéről Fászkerti Tibor, az aradi színház nevében Kallós János, a nagyváradi újságírók részéről pedig Marót Sándor bucsúztatták.

Összeesküvés a görög király ellen

Athén, május 5. (Rador.) A szmirnai görög hatóságok összeesküvésnek jöttek nyomára, amely a görög kormány és Konstantin király ellen irányult. A kizásiai görög kormánybiztost Athénbe rendelték jelentéssel és újabb utasítások átvétele végett.

Nem alakul horvát kormány Jugoszláviában

Belgrád, május 5. (Rador.) Hivatalos körök formálisan megcáfolták azt a hírt, hogy Jugoszlávia területén horvát kormány fog alakulni.

a bírőről való osítottuk, hogy a l némileg már és most azt sze esinálnak Kon ok és mikor men-

mondotta kissé most mind mun goznak. Itt várnagyszerű pillaszakmunkára ké mert mi csak ün zetit munkásokat olgoznak építke munkánál. Nagy széből vannak it akik várják a hajót. Erdélyből kérdeztük.

Erdélyi chalucok övett egy füzetet, névsora volt be tkező erdélyieket. Jakab és Hacker ok, Farkas Zoltán Mayer és Ganz a Márton építész. Héber motívumu másik szobában keleties faragás zekrényekben h tálemler büszke népház kincseit: chalucok alkotása. Chalucok farag szoboa falán hatal fegyveres sómér ságra turja tekin tmák és egy épülő Az új Palesztina az egyszerű sze lyet zsidó kezek dícsőségére, el ó érzés, amely a ol kongó spanyol dik az ember mel i falak és padok jövő szárnyesatto y kinézek a söté re. már látom a s zsidó férfiakat t innen a másik t föld várja öket.

Marton Ernő

gos zöld fodrokat s nikok széles kévé án. A sirályok le nyugalommal hin puffadó hullámo atja a tengert, a eéhez csapja a hul s kavargó, dühöng itó utjában meg-

Serviciul Maritim s fehér lüksus kereskedelmi gőzös uszaszállító bimba most a kikötőben, eppadség terpez kiülnek a tésre és amit soha meg átnéznek a mór zán, Ovidius szob klasszikus diszén, ssák. A bolgár pék a fonottast, hogy zhesse a teremtés

ima a mecsetben arva volt nappal, a ékenységgel meg kért, hogy a szó Nem magyarul hogy mi, Mózes áhitatát szívjuk. A tarkaságában is prázatos tisztasá g mondása török zott rámbában, zöld papi följáró előtt, zés, ez minden mnak. Melegséget és aranyárgába ztanak, Istenfélel-

k, a hodzsa éjjeli dik — szólt. —

HIREK

— Az Uj Kelet legközelebbi száma a szombati hivatalos munkaszünet miatt kedden reggel a rendes időben jelenik meg.

— **Lemondott kolozsvári detektiv-csoportvezető.** Fluérás Péter, a kolozsvári detektivtestület egyik csoportvezetője, aki a Hója-erdőben nyári vendéglőt nyitott, kilépett a rendőrség szolgálatából. A testület e derék tagjának távozásakor Popovici rendőrprefektus megleg szavakban köszönte meg Fluérás detektiv munkásságát.

— **A német köztársaságiak kongresszusa.** Münchenből jelentik: A német köztársaságiak országos kongresszusa elhatározta, hogy nagyszabású országos szervezetben tömöríti a köztársaság híveit annak védelmére. A kongresszushoz üdvözlő írvirat érkezett Ebert elnöktől, Wirth kancellártól és Renner volt osztrák kancellártól.

— **Stinnes öt lapot vett meg Bécsben.** Bécsből jelentik: Amit az utolsó hetekben szinte naponta megcáfoltak, az bekövetkezett. Az Elbemühl Koncern eladta lapjait. A lapok egy része a berlini Ala részvénytársaság, vagyis Stinnes kezei közé került, másik részét pedig a vállalat volt vezető tisztviselői vették meg. Így Stinnes birtokába jutott az „Illustriertes Wiener Extrablatt“, a „Wiener Mittagszeitung“ és a „Wiener Allgemeine Zeitung (6 Uhr Blatt)“. Mivel Stinnes már régebben megszerezte a „Deutschösterreichische Tageszeitung“-ot és a „Wiener Mittag“-ot, a német pénzfjedelem öt lap felett rendelkezik Bécsben. Rövidesen öt lap fog Stinnes érdekei szerint propagandát kifejteni. Az Elbemühl különböző hetitapjait a vállalat volt tisztviselői vették meg, így a „Wiener Sonn- und Montagszeitung“-ot Kleebinder Ernő, az Elbemühl volt vezérigazgatója. Az Elbemühl régi tulajdonosai, a Kola fivérek havonta öt milliót fizettek rá lapjaikra, ezért az Elbemühl papirgyárakat a lapoktól elválasztva, az utóbbiakat eladták.

— **Az olcsó benzin és az élelmes soffőr.** Az utóbbi hetekben több feljelentés érkezett a kolozsvári rendőrséghez, hogy a Kolozsvárhoz közel eső helységeken egy soffőr jelenik meg autóval és a kereskedőknek benzint kínál olcsó áron eladásra arra való hivatkozással, hogy a gép utközben elromlott és sürgős szüksége van pénzre. Többben felültek az élelmes csalónak és esetenként harminc-negyven litert vettek az „olcsó“ benzinből. Mikor a soffőr eltávozott, akkor vették észre, hogy az edénynek csak a tetején uszkál egy-két liter benzin, míg alatta közönséges viz van. A rendőrség erélyes nyomozást indított az élelmes soffőr kézrekerítésére.

— **Maimonides élete és hatása.** Ma délután fél öt órakor tartja meg az Ivria rendes heti összejövetelét a strada General Berthelot (volt Bötvs-utca) 8 alatti zsidó elemi iskolában. Előadást tart dr. Zwi Ellner tanár Maimonides Mózesről, a középkor legnagyobb zsidó tudósáról.

— **Megkerült a nyolcszoros házasságselelő kelengyéje.** Annakidején megírta az Uj Kelet, hogy a kolozsvári államrendőrség letartóztatta Adler-Einhorn József magánalkalmazottat, aki ellen felesége nyolcszoros polygámia miatt tett feljelentést. Adler beismerte, hogy nyolc feleségét csak azért vette el, hogy a kelengyéjüket eladhassa, mert pénzre volt szüksége. Marpozan detektiv Adlerrel végigjárta Szatmár- és Máramaros megyét, hogy az elkötvetélyelt holmit összeszedjék az orgazdaktól. Utjukban elkísérte őket Adler rogtábeli negyedik számú felesége is. Először Nagybányára mentek, ahova Adler autón állított be annak idején és egyik régi ismerősének, Nógrádi Jó-

Galut-induló

— Morris Rosenfeld —

Vándorbottal bolygasz át,
Nincsen házad, nincs hazád,
Nincs barátod, elhagytott,
Nincsen más, nincs holnapod,
Senki sem tűr, mégy, riadsz,
It lefekszel, ott virradsz:
Egyre könny, könny, könny,
Egyre menj, menj, menj,
Egyre fuss, fuss, fuss,
Pihenőre sohse juss.

Szép erőnk a porba rég
Törünk rabló-martalék,
Pusztá nevéünk vést jelent,
Jogunk kint csak, végtelent,
Érdemünk van: bűn marad,
Nemességünk gunyt arat:
Egyre gancs, gancs, gancs,
Egyre lánc, lánc, lánc,
Egyre várd, várd, várd,
Kinződ átka, hogy megáld.

És így év az évre lép,
Nemzedékre nemzedék,
Nincs remény és cél se int,
Es iszonyba fődve mind,
Bolygunk erdőn és mezőn.
Uj kinokra érkezön:
Egyre szökj, szökj, szökj,
Egyre nyögj, nyögj, nyögj,
Egyre vér, vér, vér,
S halni mégse tudj azér.

jiddisből Giskalay János

zsefnének, a járványkórház ápolónőjének 2800 leiert adta el egyik felesége 50 ezer lei értékű kelengyéjét, melynek egy másik részét Bodó Józsefné, Szerémi Károlyné, Dongó Mária, Wermer Sándorné és Antal Sámuel orgazdánál találták meg. Szatmáron és a szamosmenti falvakban is felfedezték a kelengyék egy részét. Szaploneán Neidlinger Etelnél találták meg egyik asszony kelengyéjét, amelyet Adler akkor ajándékozott neki, amikor megkérte a leány kezét. Adler oszeshszlovákiai felesége, Katz Sári, mikor értesült, hogy volt férje Szaploneán van, odautazott és szóváltás közben összeverekedett a regábeli asszonnyal. A detektiv azonban kibékitette őket, mire a két asszony megjelent a szigeti rabbi előtt, aki mindkettőjüket férjüktől elváltaknak jelentette ki. Az összeszedett holmival együtt Adlert tegnap hozták vissza Kolozsvárra.

— **Jegy kibocsátó bankok konferenciája.** Berlinből jelentik: A német Reichsbank elnöke, dr. Haverstein, aki nemrég tért vissza Genuából, úgy nyilatkozott, hogy a konferencia legfőbb tennivalója az volna, hogy tanácskozásra hívja össze a világ valamennyi jegy kibocsátó bankját. Ezeknek minden politikai kérdés kizárásával meg kellene tárgyalni Európa pénzügyi helyreállításának módjait. Ezen a konferencián egy nagy nemzetközi kölcsön kérdésén is meg kellene beszélni. Haverstein véleménye szerint a pénzügyi konferencia elnökéül az angol nemzeti bank elnökét kell megválasztani.

— **A Jehudit gyűlése.** Nagyon fontos gyűlése lesz a Jehuditnak kedden délután öt órakor a Zsidó Nemzeti Szövetség központi irodájában, Calea Regele Ferdinand (volt Ferenc József-ut) 48. Az egyesület felkéri összes tagjait, hogy a gyűlésen teljes számban megjelenni sziveskedjenek.

— **Svájc megszüntette a vízum-rendszert.** Zürichből jelentik: A svájci szövetségi tanács elhatározta, hogy a külföldi állampolgároknak megengedi a beutazást Svájc területére, anélkül, hogy külön utazási engedélyt kellene kérniük, vagyis ez azt jelenti, hogy a vízum-rendszert Svájc megszüntette. A szövetségi tanács azonban ezt a könnyítést csak a nyugati és északi, valamint a tengereutjai államok alattvalóinak tette meg, ellenben továbbra is beutazási engedélyt kell kérniük a németeknek, osztrákoknak, lengyeleknek és a magyaroknak. Ezt az utóbbi korlátozást azért mondták ki, mert a gyenge valutájú államok munkásai, ha a be-

utazási engedély nélkül utazhatnának Svájc területére, épen a leromlott valutájuk következtében nagy versenyt támasztanának a svájci munkásoknak és végeredményben a svájci munkabéreket törnék le.

— **Házasság.** Folyó hó 16-án délután fél 3 órakor Viz-utca 8 szám alatti lakáson tartja leányunk *Ferike, Görömbélyi Izsákkal* egybekelési ünnepélyét, melyre rokonait és ismerőseit tisztelettel meghívják. Stein Samu és neje.

Ehrenreich Ilonka Nagyszentmiklósi és *Czitrom* Samu Guraszáda jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— **Halálra ítétek egy lengyel hadvezért.** Boroszlóból jelentik: A ratibori esküdtörvényszék halálra ítélte Jablanka lengyel hadvezért, aki a ribniki kerületben meggyilkolt egy rendőrmestert.

— **Szarvas és zerge, mint védjegy bitorló okok.** Érdekes tárgyalást tartott tegnap a kolozsvári törvényszék Bohatiel bíró elnöke alatt. A világszerte ismert Schicht-szappangyár kolozsvári képviselője, dr. Róth Hugó ügyvéd a központi iroda utasítására védjegy bitorlásért jelentette fel a kolozsvári Heinrich-féle szappangyárat, mert a Schichtszappanhoz teljesen hasonló alakú és védjegyű árut hozott forgalomba, amivel a közönséget megtévesztette. A Schicht-gyár képviselője szerint Heinrichék céltudatosan akarták a közönséget félrevezetni, mert a szappan külső alakján kívül a védjegyet is utánozták, amennyiben a jól ismert Schicht szarvas védjegy helyett a megtévesztésig hasonló alakú zerge védjegyet használták. A bíróság elutasította a panaszos gyár képviselőjét, mert megállapították, hogy a Heinrich-féle gyártmányon feltűnő helyen, dombor nyomással feltűntették a gyár nevét is, tehát a gyártmány eredetéről mindenki tudomást szerezhetett.

— **Mikor az eltűnt visszatér.** Dávid Anna 1909-től a háboru kitöréséig közös háztartásban élt Horák Béla droguista segéddel. 1914-ben Horák bevonult katonának és a háboru végeztével nem jött haza. Dávid Anna többször érdeklődött utána, míg 1920-ban a kolozsvári rendőrségtől azt az értesítést kapta, hogy Horák eltűnt. Az asszony erre a hirre feleségül ment egy háromgyermekes özvegyemberhez és mivel súlyos anyagi gondokkal küzdött, eladta Horák nyolcvanezer lei értékű holmiját, mert Horák hadbavonuláskor

kijelentette, hogy ha nem tér vissza, vagyónával az asszony szabadon rendelkezhetik. Horák 1921-ben váratlanul Kolozsvárra érkezett és Dávid Annát sikkasztás miatt feljelentette. A kolozsvári törvényszék tegnap tárgyalta ezt az ügyet Bohatiel bíró elnöke alatt. Dr. Giurgiu védőbeszédében több levéllel bizonyította, hogy Horák a harcstérről több ízben kért és kapott az asszonytól pénzt és csomagokat, holott nem voltak törvényes házások. A bíróság a mentő körülmények figyelembevételével sikkasztás miatt három havi fogságra ítélte Dávid Annát, aki ügyvédje által megfélebbezte az ítéletet.

— **Nyilatkozat.** Az elmúlt szombaton megjelent „Vészbiroság“ a kolozsvári fegyelmi bizottság“ című cikkre vonatkozólag kijelentjük, hogy a klubnak a cikk megjelenéséről előzetes tudomása nem volt és tartalmával egyáltalán nem azonosítjuk magunkat. Haggibbor Sportklub elnöksége.

* **Lakók, háztulajdonosok figyelme!** Az új lakbérleti törvény hiteles magyar fordítása szakszerű magyarázatokkal ellátva kapható a Fraternitas nyomdában, Uj Kelet kiadóhivatalában (Brassai-utca 10), minden könyvkereskedésben és az Uj Kelet összes vidéki elárusítóinál.

* **Három lei egy Bécsi Magyar Ujság és Ön egy óra alatt kiolvassa.** Rendelje meg a Cimborát, az erdélyi magyar gyermekek képes heti gyermeklapját és gyermekének egy hétig lesz mit olvasni három leiert. Előfizetési ára egynegyed évre 40 lei. Mutatvány-számtól készséggel küld a kiadóhivatal, a Szabadsajtó könyvnyomda és lapkiadó r.-t. Szatmár.

* **Czink fest és tisztít a legszebben.** Gyár Dézsma-utca 5.

* **Timár-utca (Str. Tabacariilor) 1.** szám alatt levő hitközségi huscsarnokban a kóser husárok kékent: marha és növendékmarcha 10, 14, 15 és 16 lei, bárány 12—16 lei, szopóborju 16 lei. *A huskezelőség.*

— **Bolond az, aki ügynöktől vesz drága esszenciát,** míg nálam a legfinomabb likőr-esszenciákat megrendelheti utánvét mellett 75 lei kilogrammonkénti árába Glük Henrik Oradea-Mare, Calea Victoriei 74.

* **Orvosi hir.** A himlőoltást megkezdtem. Dr. Hart Albert gyermekorvos Jókai-u. 2.

Bratianu Genuában marad

A Rador genuai jelentése szerint Bratianu mindaddig Genuában marad, amíg a szövetségesek végleges elhatározásra nem jutnak az orosz kérdésben, valamint a német orosz egyezmény ügyében is. A miniszterelnök, Románia nagy érdekeire való tekintettel, ezeken a fontos tanácskozásokon jelen akar lenni. Prodan ezredes a külügyminiszter megbízásából ma Genuába utazott. Az ezredes mint külön kurir fontos iratokat visz a miniszterelnök részére.

Schasz Chewra Talmud Tanegylet Cluj

Értesítés

A cluji aut. ort. izr. hitk. fenntartása alatt álló Schasz Chewra Talmud Tanegylet folyó hó 7-én vasárnap délután 2 órától 6 óráig a Mikes Kelemen utca 13 szám alatt modernül építendő imaházban igen előnyös feltételek mellett levő üléseknek örökáron való eladása ügyében Széchenyi-tér 39 számú imaházban a templom építőbizottság ülést tart, melyre minden ülést venni száradékozók tisztelettel meghívtnak. Az imaház augusztus 30-án készen lesz.

Cluj, 1922 május 3.

Templomépítő Bizottság
Választmány

Szövetség elsőrangú villa, kongha használatú és egyes szobák június 1-től bérelhető. Bővebbet Berkovits Edénél Marosludason.

Glasner Móse előadása Marosvásárhelyt május 7-én.

Takách A az álga

Három ország csalta meg egyik áld

Az Uj Kelet tu

Veszedelemes szél szerdán este a kolozs szélmármos nő lele utóállamok valamennyi dolgot adott a közbiz felfüggesztés, aki országcsalta magával egyik Piroskának hívják, a mosonmégyei Beze Pozsonyban megismert János prágai kereskedőt, aki Magyarországra utazni akart, hogy a tőle. A megismerkedésről grófnőnek megírta, hogy a Beze elégán hölgy és B kiterjedésű birtokán zsonyba, hogy a tőle magának.

A grófnő és a csakhamar nagyon egy szállodában békésen. A férfi gallériájában, hogy nemcsak hét koronát adott a pillanatban Takách értékes fekete bőrgyűrűjét is odajár, hogy napig tartott állítólagos Takách sen Rákóczi leszármagát, azzal állított domást szerzett D nyaról és megöltöt küszöbét átlépte. T vizagzaltta emberét lozsváron is egy ahol elakhatnak. U nőnek nem volt megvesztegette a területére engedte.

Kolozsvárra jött tak be az állomás r áramutatott a Jókai kán levő Rédey-ház az ő palotája. De hetek be a lakások kulcsa egy barát kulcs pedig egy tányáral van. Az Lajos-utca 1. szám szállóban töltötte kérte Dvornikot, együtt menjen le és ott várjon rá, hogy a lakások kulcsait megkapja. A kezdet, engedett Takách Piroska a rendőrség panaszát és feljelentést tett ellen, akik mindent a felvett jegyzőkönyvvel állította, hogy velén, tanítóknál a tain kívül 300 d rona, 2300 lei volt, valamint két és egy platina ny

Dvornik déli lomáson és amikor nem jön érte, a gen s az ott kap a nő keresésére rá a Központi-Piroska egy mázón és amikor nem akarta megismerni a csinos lányt, nem csináljon botrányt folyton nyomában roka később a vonult. A férfi visszakövetelte a de Takách Piroskódás után visszajött. Dvo követse az ő lóba, ahol Dvornik Takách Piroska csapattal utazni utazászállóba, ahajított és rendőrmint hogy nem a lépni, a közeli P. Cotz detektivet, leigazoltatta. D tak az iratai. Ta

Takách Adrienne az álgrófnő

Három országon keresztül csalta magát egy alkudozóval

Az Új Kelet tudósítójától

Veszedelemes széllámpát fogott el szerdán este a kolozsvári rendőrség. A széllámpás nő leleményességével az utódállamok valamennyi országában sok dolgot adott a közbiztonság óriásának. A furfangos nő, aki országokon keresztül csalta magát egy alkudozóval, Takách Piroskának hívják, huszonhétéves és a mosonmegyei Bezenye községéből való. Pozsonyban megismerkedett Dvornik János prágai kereskedelmi utazóval, akinek Magyarországon keresztül Romániába csalt, hogy itt megszabaduljon tőle. A megismerkedéskor Takách Adrienne grófnőnek mondotta magát az elegáns hölgy és Bezenyén levő óriási kiterjedésű birtokáról azért utazott Pozsonyba, hogy toalettet csináltasson magának.

A grófnő és a hízevény Dvornik csakhamar nagyon összebátortak és egy szállóházban béretek közös lakást. A férfi gavalériájában annyira jutott, hogy nemcsak hétezerötszáz cseh koronát adott a pillanatnyi pénzszárra érvényesítő Takách Piroskának, hanem értékes fekete borostyánkőví aranygyűrűjét is odaajándékozta neki. Néhány napig tartott ez az idill, amíg az állítólagos Takách grófnő, aki egyenesen Rákóczi leszármazottjának vallotta magát, azzal állott elő, hogy anyja tudomást szerzett Dvornikkal való viszonyáról és megiltotta, hogy az ősi ház kincsözvét állítja. Takách Piroska azzal vigasztalta emberét, hogy van neki Kolozsváron is egy kétemeletes palotája, ahol elakhatnak. Utrakelték és mivel a nőnek nem volt utlevele, száz leivel megvesztegette a határőrt, aki Románia területére engedte őket lépni.

Kolozsvárra jöttek és kocsin hajtottak be az állomásra. Utközben a nő rámutatott a Jókai-utca és a Főter sarkán levő Rédey-házra, azzal, hogy az az ő palotája. De egyelőre nem költözhetnek be a lakásba, mert annak egyik kulcsa egy barátnőjénél van, a másik kulcs pedig egy ismerős rendőrkapitányánál van. Az éjszakát a Kossuth Lajos-utca 1. számú házban levő garniszonban töltötték. Reggel a nő arra kérte Dvornikot, hogy a csomagokkal együtt menjen le a vasúti vendéglőbe és ott várjon rá, amíg ő a rendőrségre megy a lakáskulcsért és déliben találkozni fognak. A férfi, bár gyanakodni kezdett, engedett a grófnő kérésének. Takách Piroska pedig tényleg megjelent a rendőrség panaszfelvételi irodájában és feljelentést tett ismeretlen tettesek ellen, akik minden podgyászt ellopáltak. A felvett jegyzőkönyvben az álgrófnő azt állította, hogy a csomagokban utlevél, tanítói oklevelén és egyéb iratai kívül 300 dollár, hatezer oseh korona, 2300 lei 1800 magyar korona volt, valamint két fekete briliáns függő és egy platina nyaklánc.

Dvornik déli egy óráig várt az állomáson és amikor látta, hogy a grófnő nem jön érte, érdeklődött a rendőrségen és az ott kapott felvilágosítás után a nő keresésére indult. Csak este találta rá a Központi-szálloda előtt. Takách Piroska egy másik nővel sétált a korrón és amikor Dvornik hozzálépett, nem akarta megismerni és rászólt, hogy ne csináljon botrányt. Dvornik azonban folyton nyomában maradt. Takách Piroska később a Bánffy-ház kapuja alá vonult. A férfi ekkor elébe állott és visszaökölte a borostyánkőves gyűrűt, de Takách Piroska csak hosszabb dülködés után volt hajlandó az ékszerszobára adni. Dvornik követelte, hogy a nő kövesse az óvárbeli Ábrahám szállóba, ahol Dvornik lakást bérelt. Takách Piroska csak a rendőrséggel való fenyegetés után követte emberét a zugszállóba, ahol Dvornik rázárta az ajtókat és rendőrt küldött. A rendőrt, mint hogy nem akart ónhatalmat felvélni, a közeli Park-árvaházból odahívta Cotz detektívet, aki a veszedelem párt leigazoltatta. Dvorniknak rendben voltak az iratai. Takách Piroskát bekísérte

a főkapitányságra. Másnap reggel takarítás közben az álgrófnő szokást kísérelt meg a zárkából, de az utána szállódó rendőrök a Szamos-hidon ismét elfogták. Kihallgatásakor a széllámpás nő beismerő vallomást tett. Átadták az ügyészségnek, amely család, hatósági közeg megvesztegetése, jogtalan határátlépés és hatóság szándékos félrevezetése miatt indított eljárást ellene.

Diszében Génuában

Az Új Kelet munkatársától

Génu, május 2. Nem panaszkodhatunk, hogy az élet unalmas itt Génuában. Csak a színházak és mulatóhelyek unalmasak.

Tegnap este „onorable” Facta a konferencia tagjai tisztelőre diszében rendezett a Palazzo Realeban és ezzel az olasz miniszterelnök egy csapásra a legkiválóbb rendezők élére került: Reinhardt, Gordon, Craig, Antoine és a többiek fantáziája szegény ahhoz, hogy e banket merész szituációt elképzelhessen. Ilyent nem lehet kitalálni. Talán maga a rendező, honorable Facta sem látta előre, hogy a színen a királyi palota disztermében milyen bizarr csoportokat és helyzeteket formál majd a véletlen.

A banket idejét már napokkal ezelőtt kitűzték és a meghívókat kézbesítették. Visconti Venosta diplomata ügyességére és gyakorlatára bízta a meghívásokat és a vendégek elhelyezését.

Mindenki frakkban és rendjeivel, az olaszok színesen dekorálva, a franciák a legion d'honneur szalagjaival, a szovjet küldöttei szintén frakkban, gomblyukaikkal az ismert szovjet-csillag, vörös szalag három betűvel: R. F. S. (Republique Federativ des Sovjets); a rendkívül elegáns Rathenau és a kissé feszesen korrekt Wirth frakkját semmiféle rendjel nem ékíti.

Tudvalevő, hogy a banket véletlenül a legizgalmasabb napra esett. Beszéltek, hogy Visconti Venosta éppen a diszében napján kézbesítette a németeknek Lloyd George jegyzékét. Wirth távollétében Rathenau vette át a jegyzéket. Elolvasta, aztán cdafordult Viscontinak:

— Nemde, ezek után jelenlétnék a ma esti vacsorán...

Nem fejezhetette be mondatát, mert az ötletet Visconti Venosta, akinek agyában hirtelen átvillant, hogy ebből megint milyen bonyodalmak származhatnak, kikapta Rathenau kezéből a jegyzéket, mondván:

— Kérem, nem is kézbesíttem a jegyzéket, ez ráér holnap reggel is...

Lehet, hogy nem így történt, de a Casa Stampa termében így mesélik. Tény, hogy a németek a legfelszövelemből érezték magukat az estélyen.

Facta jobbán ül Lloyd George. A legpedánsabb divatszembész sem találhat rajta kifogásolni valót. Talán a nyakkendője csokrát kötötte kissé lazán. Ezt a kis gyöngédséget nézzük el neki. Mellette báró Hayashi japán delegátus, egészen európai megjelenésű. Szép ősz feje, fehér bajusza van és a frakkja londoni szabású.

Közélemben ül Sztambulinszky bolgár delegátus. Ez a legbizarrabb fej a fehér asztal felett. Torzonborz frizurája bármely délafrikai törzsfőnök diszére válhatna. Vadul ráncolja szemöldökét, mintha nagyon haragudnék a szomszédjára, D'Aragona hercegre.

Facta balján ül Barthou; eleganciája a megszokott francia kispolgáriként: komplett 4950 Fr. Kénytelen vagyok bevallani, hogy csokra gyári kötésű. Faure Felix óta nem láttam rendes francia államférfit. Ugy látzik a világpolitikában nem a nadrág a fontos. Bethlen étes, mint a borotva. Az oroszok között Krasszin a legegységesebb: tip top.

Oh, Visconti Venosta, te sima, monoklis diplomata, ki találja el gondolatodat, mikor a furesa párosítást végeztél! Talán a jökdévű világi tréfája volt ez, személy talán, vagy szórakozottság? Ime: itt ülnek egymás mellett kedélyes diskurzusba

tömörülve Gonzaga hercege, Gonzaga Szent Lajos leszármazottja, generális (gallérián a Savoya-csillag) és Csieserin, szintén egy őtágu csillaggal gomblyukában — de mekkora távoltság két csillag között! Furesák a véletlen játéka, a Véletlené, amit a szkeptikus böles a „dolgos természetű rendjének” tart.

Akármit gondol is a művész, vagy más is haszontalan hitálatu nőzője a világ dolgainak, az asztalnál kedélyesen vacsorázik két öregedő ember: az egyik sovány, kissé hajlott hátú, evikeres, tanáros; vöröses bajsza, kis kecskeszakála van; a másik őszhajú, harcias bajszú, de nyugalmazott tokájú, kővér és jókedvű bácsi. Szent Lajos unokája és Lenin követe. Nem is érdekesek; lám, a hatalmas tengeri rak az egyik pincér tálcáján határozottan nagyobb érdeklődést kelt.

Kissé távolabb lila talárjában a génuai érseket látjuk: rózsásakékes, mosolygós arecal (Tipp'o) egészséges, derűs főpapjai jutnak észembe), figyelmes udvariassággal hallgatja szomszédját, a moégkony, élénken gesztikuláló Luzattit, aki Olaszország egyik legkiválóbb nemzetgazdásza s tudvalevően zsidó.

A vacsorán majd háromszáz meghívott jelent meg. A konferencia minden markans alakja ott volt. Éjfél felé maradtak együtt és úgy látszott, a legszébb harmónia van közöttük. A vacsora — úgy mondják — kitűnő volt. Lelkesebb riporterek az ételről is lejegyezték.

Az Új Kelet gyűjtést indít az ehöz Chernihovszkyért

Megrendítő sorokat olvashatott Erdély zsidósága az Új Kelet mai vezércikkében. Chernihovszky, a legnagyobb zsidó költő, éhezik és nagybeteg testéről már az utolsó rongyot is lerágtá a nyomorúság. Zsidó multak nagy örökségből semmire az övé, csak a vándorbot, amely Kelet felé sóvárgó szent vágyakozásokat fakaszt ki száradt rostjából. De a vándorbot is kilankadt a fáradt proféta kezéből. Chernihovszky nem követheti ösztönét, nem mehet az álmai után, a penzertelenség nem ereszti. „Megkötö a sár, le-sodorja a szegénység és elnémítja a betegség.”

Örvényt és szakadékat, akármilyen széles is, állíphet az önzés és a részvétlenség. De vándorboton nem vetheti át magát a zsidó irgalom. A vándorbot előtt meg kell állnia a zsidónak, mert küldetésére és sor-sára emlékezteti. Eleven, hullámzó energia kigyózott ki Mózes botjából, mert az erők kezében energia a vándorbot. Az elesettek kezében: élniakarás. A beteg költő élni akar, ha beteg, ha szegényen is, élni szeretne még. Az idegen, száraz rögben nem hajthat ki a vándorbotja, de még meglomposodhatna talán, mint a főpap botja, ha a szent földbe ültetné el, hogy ősi rögben verjen gyökeret.

A zsidó irgalom nem haladhat el részvétlenül a költő tragikus sorsa mellett. Aki vállán érzi a zsidósorsok rettenetes súlyát, annak már nehéz meggörnyedni ilyenkor. Hajoljunk meg a költő néma szenvedése előtt, hajoljunk meg és emeljük fel a vándorbotot, amely a beteg kezéből kihanyatlott. A szent föld felé sóvárog a költő, adjuk kezébe a vándorbotot, hadd melessen szépséges álmai után. Ennyit megtehettünk. Ennyit csak megérdemel. Aki még nem idegenedett el a zsidó irgalomtól, fizesse meg egy kis áldozással ezt a

sokszépséget, amelyet Chernihovszky ránk pazarolt. Nem sokat kérünk, csak épen annyit, hogy visszaszerze-hesse egészségét és ha eltiportá maga mellől a nyomorúságot, maradjon még annyi pénze, hogy Palesztinába vándorolhasson ki.

A költő felszámolására gyűjtést indítottunk. Tudjuk, hogy nem hiába fordulunk a zsidó szívekhez. A beérkezett adományokat beérkezéseik sorrendje szerint fogjuk nyugtázni az Új Keletben és az amerikai „Joint” útján juttatjuk el Odesszába.

A Chernihovszky-segítőlapp részére a következő összegeket jegyeztük gyűjtőívünkön:

Az Új Kelet kiadóhivatala 300 lei.
Az Új Kelet szerkesztősége 200 lei.

Összesen 500 lei.

Nem kap népszövetségi kölcsönt Ausztria

Csüggedés Bécsben. Ausztria angol pénzügyidiktátora, Mr. Young nyilatkozata a „paralelizmusról”

Az Új Kelet bécsi tudósítójától

Bécs lázas szervezetét új, az eddigieknél is veszedelemesebb drágasági hullám gyötri. A Gürtler pénzügyminiszter és Rosenberg dr. javasolta pénzügyi kúra végéhez közeledik, de a beteg Ausztrián a gyógyulásnak leghalványabb jelei sem mutatkoznak.

A munkások és a tisztviselők részére juttatott állami élelmelési hozzájárulás milliárdos terhétől az állami költségvetést a Gürtler-Rosenberg-reform következetes kerestülvitele meg-szabadította az utolsó, tegnap közzétett bankkimutatás a bankjegyforgalom csökkenéséről számol be: az osztrák korona azonban nem javul, az államháztartás egyensulya pedig a jobb jövő ködképe. Ennek a ténynek a megállapítása a nyilatkozat, amelyet a nagy hatalommal felruházott angol pénzügyi delegátus, Mister Young a hitelkérdés állásáról tett:

— Amikor jöttem, megmondtam, hogy az önségítésnek és a külföldi segítségnek karöltve kell haladnia, egy-mást ki kell egészítenie. Hangsúlyozom, hogy

Ausztria a külföldi hitelek nélkül nem menthető meg.

De hangsúlyozni akarom azt is, hogy amíg az önségítés nincs munkában, a külföldi hitelek se jöhetnek. A paralelizmus politikáját követeljük. A belső pénzügyi reformok gyors kerestülhajtása a segítség egyik része. A vasút, a posta, a telefon, a dohány és az alkohol árai felemelhetők, ezeknek a reformoknak a végrehajtásához nem szükségesek még a külföldi hitelek sem. A belföldi kölcsönnek is jönnie kell. Meg kell mondanom, az ilyirányu osztrák állami intézkedések tempóját — a jóakaratot nem akarom kétségbevonni — lassunak tartom.

— A népszövetség kölcsönéről a következőket mondhatom: A népszövetség pénzügyi albizottságának küldöttei, akik a múlt év áprilisában jártak Bécsben, megállapították azokat az alapokat, amelyekre a népszövetségi kölcsön ráépülhet. Ezek: jóviszony a szomszédállamokkal; jó költségvetés, amelyet

új adók rendszeresítése, államháztartási megtakarítások és belső kölcsön

biztosítanak. Igaz, hogy azóta egy év telt el, ami a dunai államok krízisében bizony nagy idő. Biztos, sok minden másként alakulhatott volna, ha a kölcsönöket már akkor folyósították volna. Ezen azonban már nem változtathatunk. Ha azt kérdik tőlem, miért nem jönnek a külföldi kölcsönök, miért oly vontatott a kölcsönműveletek üteme, csak annyit felelek: az az ütem sem gyorsabb, amellyel Ausztria az előfeltételeket teljesíti.

Mister Youngnak ez a nyilatkozata egész sivárságában tárja fel azt a helyzetet, amelybe Ausztria beleszáult. Mister Young nyilatkozatában foglalt

n tér vissza, szabadon ren- en váratlanul Dávid Annát e. A kolozs- tárgyalta ezt önkölete alatt. en több le- orák a harc- s kapott az gokot, holott sok. A bírók figyelmebat három havi hát, aki ügy- az ítéletet.

mult szomba- ság a kolozs- című cikke- hogy a klub- ról előzetes számával egy- magunkat.

sége.

osok figyel- rvény hiteles- i magyarul- a Fraternitas dőhivatalában könyvkeres- összes vidéki

écsi Magyar- att kiolvassa. az erdélyi heti gyermek- gy hétig lesz t. Elfizetési i. Mutatvány- kiadóhivatal, nda és lap- a legszebben.

abacariilor) 1. égi huscsar- rak kétként: arha 10, 14, 12-16 lei, kezelőség.

győntől vesz- lam a legfino- megrendelheti grammonkénti ea-Mare, Calea

mlóltást meg- bert gyermek-

an marad- entése szerint nuában marad, régieges elhatá- orosz kérdés- rozsz egyezmény elnök, Románia antettel, ezeken on jelen akar a külügyminisz- usba utazott. n kurir fontos erelnök részére.

Tarjegylet Cluj- er. hitek, fen- hasz Chewra dyó hó 7-én től 6 óráig a 13 szám alatt aházban igen t levő ülések- sa ügyében u imaházban a g ülést tart, venni szándé- hivatnak.

atus 30-án ké-

népítő Bizottság lasztánva

villa, kongha gges szobák- tók. Bővebbet zroszludason.

7-én.

gondolatmenetét illetékes helyeken közzölte már és az a politikai körökben általánosan elkedvetlenedést váltott ki. Mister Young panaszja „az előfeltételek teljesítési ütemének lassúságáról” —

enyhe kifejezéssel szólván — a legkevésbé sem lojális. Young lassunak találja a teljesítések iramát: Ausztriában a dolgozó rétegek idegeiken érzik, hogy ezt az iramot nem bírják sokáig.

KÖZGAZDASÁG

Az ideai magyar lisztkivitel

A Futura diktatúrája a magyar malmok fölött. Középaratás esetén Magyarország másfélmillió mázsa buza- és rozslisztet exportálhat

Az Uj Kelet bécsi tudósítójától

Bécs, május 3. A magyar lisztkivitel lehetőségeinek alakulását élénk figyelemmel kíséri az utódállamok egész fogyasztóközönsége és minden mértékadó gazdasági faktor. A lisztkivitel kérdése elsősorban természetesen az aratás milyenségétől, másodsorban pedig a kormányintézkedésektől függ, amelyeket a lisztkivitel szabályozására életbe léptetnek.

Főleg a második pont nincs minden veszély nélkül. A magyar malomipar igen szomorú tapasztalatokat szerzett a kormánygyámkodása alatt, nemcsak, mert túlságosan bürokratikus, hanem, mert teljesen nélkülözötte a részrehajlatlanság látványát.

A múlt év júliusában jött az első kormányrendelet, amely csak szeptember 30-ig engedélyezte a liszt kivitelét. Ennek az lett az eredménye, hogy a nagy- és középalmok lázas tempóban vetették magukat az őrlésre és exportálni parkodtak, amennyit csak tudtak. A szeptember 30-iki terminust azután október végéig hosszabították meg. A malmok és az exportőrök nagy része az új terminusra már berendezkedett, amikor új rendelet jelent meg, amely kimondotta, hogy csak az október elsejéig lekötött gabonamenyiséget lehet kivinni. Ez a rendelkezés vilámapásszerűen érintette a magyar lisztexportot, a szerződésbe nem tartásából óriási erkölcsi és anyagi kár érte a magyar exportot.

A magyar malomipar ilyenformán a legteljesebb benutság állapotába jutott. Tévedés azonban azt hinni, hogy a lisztkivitel megszűnt. A Futura R. T. ugyanis, a kurzus kegyeltje, a kormány jóvoltából a magyar lisztkivitel kizárólagos ura lett. Ma csak a Futura exportál, a malmok pedig hónapok óta munkanélkül állanak.

Ami a jövő kilátásait illeti, bizonyossággal lehet állítani, hogy Magyarországnak közepes aratás esetében is, exportálnia kell, ha egyáltalában gyümöleszötetni akarja közgazdaságának a jelentős aktív tételét. Középaratás esetében mindjárt az első időben egymillió métermáza buzalisztet és mintegy félmillió métermáza rozslisztet lehetne külföldre szállítani. Ha a génuai konferencián megfélelítő egyezmény jön létre Magyarország és az utódállamok között, akkor a szabad gabonaforgalom meghozhatja a kívánt eredményeket.

A lisztexport mai helyzetének egyik külön érdekessége különben, hogy a cseh kormány mindmáig nem diszponált a magyar-cseh kompenzációs szerződés értelmében Csehszlovákia számára lekötött 400 vagon roz- és 1600 vagon nulláslisztről. Csehszlovákia elhatározásaira is feszülten várnak a magyar kiviteli körök.

(x) Zürichi tőzsde május 5-én. Nyitás. Berlin 181, Newyork 519, Milano 2777 és fél, Prága 1005, Budapest 66, Zágráb 185, Varsó 13, Bécs 625, Osztrák korona 650.

Belföld

(x) Leszállítják az italmérési engedélyek számát. A háború előtti időkhöz képest az erdélyi kocsmák száma észrevehetően megsokszorozódott. Az Erdélyben hatályon levő törvények értelmében 500 lakosra csak egy kocsmának szabad esni, most azonban minden kétszáz lakosra jut egy italmérés. A felelősség az erdélyi italmérési engedélykötés arányban való kiadása miatt elsősorban a kormányzótanácsot és a volt kormányt terheli, amely a már fennálló rendeleteket figyelmen kívül hagyva, az italmérési engedélyeket korlátlan számban adta ki. Az egyházi hatóságok intervenciója következtében most a pénzügyigazgatóságok rövid időn belül revidálni fogják az italmérési engedélyket és számukat leszállítják. Reméljük, hogy az indokolt és feltétlenül szükséges leszállításnál elsősorban az újabb keletű engedélyeket fogják megvonni és nem tesznek megint tönkre husz-harminc-éves egzisztenciákat, mint a kormányzótanács idején.

(x) Erdélyben végrehajtják az agrárreformot. Bukarestből táviratozzák: A földművelésügyi minisztérium utasította az összes illetékes hatóságokat, hogy Erdélyben a legközelebbi időn belül hajtsák végre a földbirtok-reformot.

(x) A kormány és a malmosok a provizióról is megegyeztek. A Radornak jelentik Bukarestből, hogy a kormány és a malomtulajdonosok közt folyó tárgyalások a proviziót is eredményre vezettek, amennyiben a malomtulajdonosok megelégedtek a felajánlott 10 százalékos provizióval.

(x) Az import-export bizottság javaslata a kivitel és a bevétel új rendezésére. A legutolsó minisztertanács, mint azt az Uj Kelet megírta, foglalkozott az import-export új szabályozásával, de véglegesen nem döntött. Bukaresti jelentés szerint tegnap ez import-export bizottság foglalkozott ezzel a nagyfontosságú kérdéssel. Az export-import bizottság Sassu kereskedelemügyi miniszter elnökletével tartott ülést a kereskedelmi minisztériumban. Az ülésen résztvettek a nagyobb városok polgármesterei is, valamint a nagyobb kiviteli társaságok képviselői és a bukaresti kereskedelmi kamara elnöke. Az értekezletet Sassu miniszter nyitotta meg, hosszabb beszédben ismertette a kormány kereskedelmi programját. Hosszabb tanácskozás után az értekezlet a következő nagyfontosságú határozatokat hozta:

A nyagmarhák kivitele szabad lesz, azonban az exportálandó mennyiség 50 százaléka a kormány által kijelölendő helyen megállapított áron átadandó az államnak, illetve a közfogyasztásnak. Valószínűleg kilogrammonként 4, 6, 8 lei lesz az ár minőség szerint.

Szabad lesz a sertéskivitel is, a kivitelre szánt mennyiség egyharmadának átszolgáltatása mellett. A kilogrammonkénti ár 6-10 lei lesz.

A sertésszalámi és más sertéshus-termékek kivitele teljesen szabad, kontingentálás nélkül.

A hagyma és burgonya kivitele szintén, egyharmad kontingentálással tétetik szabadra. A kontingentálási ár hagymánál 1-70; burgonyánál 50 bani.

A tojás, turó, kaskaval, szalonna, zsir, friss sózott és füstölt hus kivitele tilos. Halakat szintén tilos exportálni, kivéve a haviárt.

A kivitel formailításaira nézve az a vélemény alakult ki az értekezleten, hogy csak a kereskedelmi társaságoknak engedjék meg a kivitel és úgy a termelők, mint a kereskedelmi cégek, ha exportálni akarnak, kötelesek legyenek a kereskedelmi kamarától, valamint a vármegyei gazdasági bizottságtól bizonylatot beszerezni, hogy van joguk az exportálásra, mert ezzel régebbi idő óta foglalkoznak. Ügynökök az exportból teljesen ki lesznek zárva. Az értekezlet határozatait alapsján fogja Sassu miniszter a megfelelő rendeletet a minisztertanács elé terjeszteni.

Külföld

(x) Elmarad a budapesti nemzetközi mintavásár. Budapestről jelentik: A nemzetközi áru-mintavásár elmarad. A budapesti mintavásárt az idén is csak a kereskedelmi és iparkamara fogja rendezni június 17-től 26-ig tartó időben.

(x) Cseh uszómintavásár. Pozsonyból jelentik: A dunai államokkal való kereskedelmi összeköttetés megújítása végett a prágai mintavásár igazgatósága elhatározta, hogy egy hajót 70 vagon mintáruval a dunai országokba küld.

(x) Az angol vasutak is deficittel dolgoznak. Londonból jelentik: Az angol vasutak 1921. évi számadása nyolcmillióhatszáz ezer font hiánnyal zárult.

(x) Harmadosztályú gyorsvonati kocsi Magyarországon. Budapestről jelentik: Május 15-étől kezdve Magyarországon a gyorsvonatokkal harmadosztályú kocsik is fognak közlekedni a bécsi gyors kivételével.

Erzsébet gőzmalom és olajgyár

00 Satu-Mare (Szatmár) 00

Vesz: terményt, napraforgómagot, repcét, lent kisebb-nagyobb tételekben. **Elad:** lisztet, étolajt, olajpogácsát.

Távirati cím: **Erzsébet malom Satu-Mare.** — Telefon: 63. 3664-1

Táblaüveget minden méretben, **lámpaárut,** kristálytűhöz, lámpacső és csiszolt üvegarúkat, demijonokat raktárról azonnal szállítunk 1282

Ausländer Testvérek

Ciuj-Kolozsvár, Piata M. Viteazul (v. Széchenyi-tér) 39 Telef. 9-54, En-gros! En-detail!

Megjelent az új lakbérleti törvény

Lakók, háztulajdonosok és könyvkereskedők figyelmébe!

Bizományosoknak, könyvkereskedőknek magas jutalék

a Fraternitas kiadásában megjelent az új lakbérleti törvény hiteles magyar szövege, kiváló szakember előszavával és magyarázatával.

! Megrendelhető utánvétellel is! !

Ára 6 lei. Minden tőzsdében kapható!

Megrendelhető: a Fraternitas nyomdávával, Ciuj, str. Baron L. Pop 10 — Friedmann hírlap-irodájánál Ciuj, Piata Unirei és az Uj Kelet kiadóhivatalában.

A Zsidó Nemzeti Alap erdélyrészi irodájának X. számú kimutatása

(Az előző szám folytatása)

Erdélyi Kolónia (Purimi gyűjtés.)

Brassó: Méri Erzsébet 131, Kóvári Cecilia 102, Fried Ibolya 121, Katz Berta 159, Gál Ödön 125, Berger Szidi 100, Stern Eszter 240, Siegelstein Eszter 100, Hortobágyi László 60, Weisz Sarolta 38, Goldfinger László 57, Lebovics Paula 47, Asoher Zoltán 47, Gal Andor 42, Hirsch Margit 65, Biedermann Olga 40, Ackermann Regina 47, Victor Metta 66, Hirsch Erzsébet 75, Klein Blanka 2, Maudler László 20, Kain Erzsébet 19, Tabak Ilonka 54 lei (1.757 —). **Resita: Kohn Jolán 173, Fischer Antal 100, Izsák József 90, Engel József 53, Lax Vilma 60, Steiner Ibolyka 21, Steiner Andor 36 50, Weinberger Cecil 20, Berkovics Jolán 17, Berkovics Szerén 19, Krausz Karola 28, Berkovics Ernő 7, Berkovics Mózes 24, Drucker Ábrahám 24, Vadász Rózi 97-50, Klein Dezső 46, Herskovits Margit 40, Weinberger Szeréna 31, Hirsch Isván 25, Weinberger József 24, Spitzer Olga 45, Fellner Lili 10, Spitzer Béla 70, Schwimmer Boris 15, Hübsch Lenke 10, Löwenfeld Jenő 63, Grünberger Oszkár 23, Lichtenstein Zsuzsanna 36, Grósz Sándor 70, Kupferschmid Mózes 28, Schirf Géza 24, Drucker Leó 15 50, Drucker Cecil 8, Grósz Ignác 8, Marosi Boris 10, Löwenfeld Rózi 73 lei (1.447 —). **Lippa: Schultz Zoltán 250, Tigermann Tibor 220, Aszódi Sándor 100, Raubach Rózsika 53, Schwartz Ibolya 75, Grünbaum Tibor 63, Schwartz József 72, Pollák Rózi 88, Singer Lili 20, Weisz László 60, Sziglig Livia 30, Hafka László 40, Kohn Sándor 30, Niederländer László 42, Schwartz Alice 63, Schwartz Jenő 50, Schwartz Oszkár 44, Weisz Annuska 50, Weisz Irén 66 50 lei (1.416 50).****

(Folytatás a következő számban.)

Perfekt

gyors és gépirónói

sürgősen keresünk. Jelentkezhetni Zsidó Nemzeti Szövetség irodájában Calea Regele Ferdinand 48.

Weisz és Molnár női divatruháza újból megnyitott!

Heller, Weisz és Molnár

cég alatt, Cal. Reg. Ferdinand 6. szám alatt, a volt helyiséggel szemben. c

1334

Ha gyorsan kiszolgált, pontosan kimért és jó tűzifát akar, forduljon a **Frenkel-fatelephez** (volt Janovitz és Tsa) Strada Aprinjoarelor (Gyufagyár-u.) 13. Telefon 2-90, 4-01, 2-68.

SZÍNHÁZ

Habima Erdély

Szombaton: Sa 3 felvonás Vasárnap: Színhobben, éne násbar. Hétfő: Schwes 3 felvonás

MAGY

Szombat d. u.: A na (Népszere) mérsékelt h Szombat este: Ud betanulással Premiére-hel Gőzon Gyula val. Napi b Vasárnap d. u.: előadás, dél Vasárnap este: Tó és új szerep Gőzon Gyula Premiére-hel szám. C.

Hétfő: Kis király Gyula együt mére-helyár szám. D.)

Kedd: Mágnás M adás Berky L helyárakkal.

Szerda: Mózes szá Rubikon. Ujd (Ujdonás) Gőzon G. Premiére-hel A. premiére-délelőtt 11 ó Csütörtök: Tavasz. Lili és Gőzon Premiére-hel B.)

Péntek: Az elvesz előszór. Ber vendégjáték mére-helyár helyett hétfő a pénztár.)

Szombat d. u.: Fa előadás, igen adó tanár: Sz Szombat este 8 óra dícsom. (Ujd Lili és Gőzon Premiére-hel szám. C.)

Vasárnap d. u. 3-k (Olesó helyár Vasárnap este 8-ko repiz. Ber Premiére-hel szám. D.)

A műsorra tűzött a megváltókat a

Felelős szerkesztő Kiadó: FRATER

Cégtál

legelő JAK Starda Regala

Hirdessen az

MAXIM R

nemzetközi s A Inte te

Rendszeres gy Budapest, Pra valamiat csatló nens nagyobb lomására bizto lösség mellett molások, vámv entiók. Külön

SZÍNHÁZ - MŰVÉSZET

Habima Erdélyi Zsidó Szinpad

Heti műsor:

Szombaton: Sabbesz kajdes, operette 3 felvonásban.
Vasárnap: Szimehele will chaszene hoben, énekes vígjáték 3 felvonásban.
Hétfő: Schwestern Eifersucht, szinmű 3 felvonásban.

MAGYAR SZÍNHÁZ

Heti műsor

Szombat d. u.: A nagyságos asszony tancosa. (Népszereplő opera előadás délutáni mérsékelt helyárral.)
Szombat este: Üdvöske. (Operette-repriz új betanulással s új szereposztással. Premiere-helyárral. Berky Lili és Gózon Gyula együttes vendégjátékával. Napi bérlet 138. szám. B.)
Vasárnap d. u.: Hamupipőke. (Gyermek-előadás, délutáni ólós helyárral.)
Vasárnap este: Tót leány. (Új betanulással és új szereposztással. Berky Lili és Gózon Gyula együttes vendégjátékával. Premiere-helyárral. Napi bérlet 139. szám. C.)
Hétfő: Kis király. (Berky Lili és Gózon Gyula együttes vendégjátékával. Premiere-helyárral. Napi bérlet 140. szám. D.)
Kedd: Mágus Miska. (75-ik, jubileus előadás Berky Lili vendégjátékával. Rendes helyárral. Napi bérlet 141. sz. A.)
Szerda: Mózes szakála. (Ujdonság először.) Rubikon. Ujdonság először. Harmadszor (Ujdonság először.) Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával. Premiere-helyárral. Bérletszünetben. A premiere-bérlet helyeit vasárnap délelőtt 11 óráig tartja fenn a pénztár.)
Csütörtök: Tavasz. (Operette-repriz. Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával. Premiere-helyárral. Napi bérlet 142. B.)
Péntek: Az elveszett paradicsom. (Ujdonság először. Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával. Bérletszünetben. Premiere-helyárral. A premiere-bérlet helyeit hétfő déli 12 óráig tartja fenn a pénztár.)
Szombat d. u.: Faust. (Tizenkettedik ifjúsági előadás, igen ólós helyárral. Előadó tanár: Seprődi János.)
Szombat este 8 órakor: Az elveszett paradicsom. (Ujdonság, másodsor. Berky Lili és Gózon Gyula vendégjátékával. Premiere-helyárral. Napi bérlet 143. szám. C.)
Vasárnap d. u. 3-kor: Három a kislány. (Ólós helyárral.)
Vasárnap este 8-kor: Erdészleány. (Operette-repriz. Berky Lili vendégjátékával. Premiere-helyárral. Napi bérlet 144. szám. D.)
A műsorra tűzött előadások jegyei előre megválthatók a színház pénztáránál.
Felelős szerkesztő: MARTON ERNŐ
Kiadó: FRATERNITAS nyomdájánál.

Cégtáblákat

legolcsóbban készít 1316

JAKAB

Starda Regala 12a. (volt Majális-u.)

Hirdessen az UJ KELET-ben!

MAXIM KÖNIG MIKSA
nemzetközi szállítási vállalata

ARAD

Interurban
telefon
63.

Rendszeres gyűjtőforgalom Wien, Budapest, Prág, Triest, Leipzig valamint csatlakozással a kontinens nagyobb állomásáról és állomására biztosított teljes felelősség mellett. Szakszerű elvállalások, vámjegyzések, inter-ventiók. Külön áruosztály. 2566-1

Kepes Elek orvosi kötszerész

Oradea-Mare, Sas-passage

Ajánlja saját készítményű sérvkötőit, haskötőit stb.
Női és férfi óvszerek nagyraktára

GRÜNWALD-ÜVEGCISISZOLDA

ÉS TÜKÖRÁRUGYÁR

ÉPÜLETÜVEGEZÉSI VÁLLALAT

ORADEA-MARE, STR. GERLICZY 16

Tükörüveg megérkezett!

Ujrafoncsorozás I I I I

Finntükrök raktára I I I

Tükrök és butorüvegek minden

méret és modell szerint készülnek

Bőrlábszárvédő

elsőrendű anyagból fekete, barna és sárga színben 1236

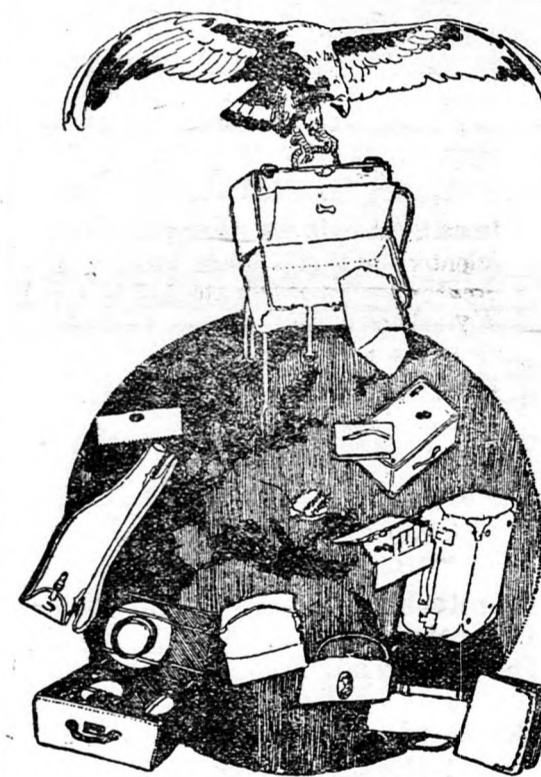
Krébs János szijgyártó
Cluj, Calea Regele Ferdinand 77.

Kereskedőknek árkedvezmény!

Industria Marfurilor de piele S. A.

Fabrica primă și cea mai mare de articlu de lux de piele și de culări în România-Mare, Satu-Mare, Gubasin. Telefon Nr. 6. Adresă telegrafică: 0000 Bördiszmygyár Satumare. 0000

Bőráru Ipari Részvénytársaság,

Nagy-Románia első és legnagyobb bőrdiszmyt és bőrdarugyára. Satu-Mare (Szatmár), Gubaszin. Telefon: 6. Távirati cím: Bördiszmygyár Satumare.

Mindenmü bádogos és vízvezeték szerelő munkákat legolcsóbban ugyhelyben, mint vidéken vállal 1298

Frisch Samu

Cluj, Cal. Motilor (v. Monostori-u.) 143.

GUTHÁ. fit

Satu-Mare (Szatmár-Németi)

Gyárt és szállít: 3080-1

Parafadugót, plékronadugót, fadugót, staniolüvegkupakot, capselin-folyadékot, üveg-cimkét hordólemezeket, faesapot, kénlapot, gelatinet, vizahólyagot, acéblombát, parafatálcát (cipőbetét), parafatáblákat, „Berolina” vagy „Biol”-keféket, filtergöpeket, asbesztet, gumitömlőket, borszivattyukat, pezsgősdörtháló-lemezt és agratot, cognacos üvegekhez raffiahálót, szivacsot, önzott tubusokat, pléhdobozokat, szóródugókat (Spritzkorke), demionokat [fontott kosárüveg, valamennyi pincézeti cikkeket és gépeket a legolcsóbb napi árrban.

Kérjen árajánlatot!

Meteor

palagyár rt. Fugyivásárhely (Biharmegye) ajánlja kitünő minőségű 3457-1

asbestpaláját

Fregoli Haglán

gumiköppený 1380 divatöltöny

Neumann M.

cégnél,
Cluj, Piata Unirii (Főter)

Tavaszi ujdonságok!

Női, gyermek harisnya, keztýű és rövidáru nagy választékban érkezett

Fischbein & Spitz

rövid és kötött áru üzletébe CLUJ (Kolozsvar), Piata Unirii (Mátyás király-tér 29. szám. Bánffy-palota. 1382

Ragadja meg az alkalmat, ha hódítani akar és tekintse meg

MOSKOVICS RÓZSIKA

párisi és bécsi modelljeit Cluj, str. Memorandului Unió-u. 9

Szalmakalapok varrását és festését legujabb forma szerint jutángosan vállal. M a s a m ó d c i k k e k g y á r i á r b a n k a p h a t ó k ! 3567

Wleni Irodánk

és Bruck—Hegyeshalom—Budapest—Szinok—Biharkeresztes—Békéscsaba és Kötégyanban felállított saját exposituraink utján

kötbér kikötése mellett 5—10—15 napi

határidőn belül! Ó-és Uj-Románia bármely részébe vagy vissza darabáru és vagonrakomány szállításokat vállalunk

Deutsch Testvérek. Központ Cluj, P. Unirei 26. Fiokok Wien I. Rotenturm Str. 12. Oradea-Mare Rimanóci-u. 12. Orsova Dunapart. 1276

Konstáinápolyba utasom május 14-én. — Elvállalok mindenféle üzleti vagy családi megbízást. Cim az Uj Kelet szerkesztőségében a délutáni órákban. 00000

Viszonteladók figyelmébe!

Hitter és Lób

Oradea-Mare, Str. Avram Jancu 10. Kötött, szövött norinbergi és galanterie áruk nagykereskedése. — Pontos, szolid kiszolgálás. Vidéki megrendelések postán eszközöltetnek. 3442-1

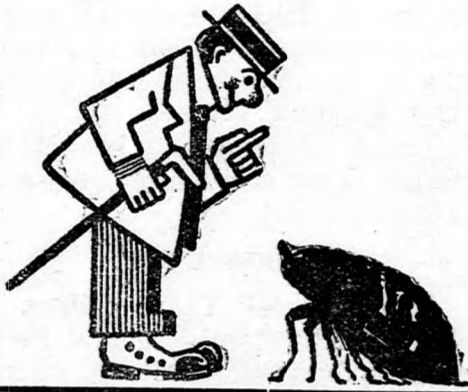
A külföld legbiztosabb féregirtóanyaga megérkezett. Féregirtást teljes garancia mellett 00000000 eszközzel 00000000

GRÁTZ

Str. Saguna (Bartha Miklós-u.) 16. A legmodernebb cimfestést, szobafestést és mázolás 00000000 elvállalok. 00000000

749 TELEFON 749

1388

Nagyobb mennyiségben érkezett:

Anilin (Meister Lucius-féle), vegyi termékek és földfestékek. Ultramarin vegytiszta, külföldi lakkok és zománccok, kétkő, enyv, ecetsav, valódi terpetin, Schellack T. N. Oranje legelőnyösebben beszerezhető

Kalmár

áruforgalmi rt. fűszer, festék és gyarmatáru nagykereskedésében, CLUJ (Kolozsvar).

Főüzlet: Strada Regina Maria (Deák Ferenc-u.) 42. Telefon: 425. Fiókuüzlet: Stradé Rugului (Csertőró-utca) 56. Telefon: 5—44. 1354

Ha szép és elegáns ruhát akar, látogassa meg

Herkovits Jenő

férfi szabót str. Baba Novac (Bethlen-u.) 10, ahol bel- és külföldi szövetek állandóan raktáron vannak. 000
Pontos kiszolgálás. 1337
Szolid és ólós árak!

Román export

Jugoszláviába

Transport Rt. Zsombolya

3727-1

(Jugoszláv—román határ.)

Sürgönycim „Transport Zsombolya” Telefon 55. sz.

Leikiismeretes elvállalás, leggyorsabb reexpedició Jugoszlávia összes helyeire és a külföldre, legolcsóbb beraktározás Zsombolyán, költség nélküli információk, mindennemű okmányok beszerzése, megbízható cégek megjelölése mint román termékek átvévl.

Központ: Subotica. Fiókok: Novisad, Vuková, Vinkovce, Zemun.

SPORT

A vasárnapi mérkőzések bírái

A Kolozsvári Bírák Bizottsága csütörtökön este tartott ülésén a május 7-én, vasárnap tartandó ifjusági, szövetségi díj, első- és másodosztályú bajnoki mérkőzése vezetésére a következő szövetségi bírákat küldte ki:

D. e. 9 órákor kispálya: Victoria ifj.—Haggibbor ifj. Bíró: Vatiánu Sabin.

D. e. 11 órákor kispálya: KAC ifj.—CFR ifj. Bíró: Mezei Géza.

D. u. 1 órákor kispálya: Haggibbor II.—KMTE II. Bíró: Haas Érich.

D. u. 3 órákor kispálya: KKASE II.—Victoria II. Bíró: Vatiánu Sabin.

D. u. 5 órákor kispálya KAC II.—Universitatea II. Bíró: Grimm Kálmán.

Délután 1 órákor nagypálya: KKASE—Unio II. osztályú bajnoki. Bíró: Czinezar Imre.

D. u. 3 órákor nagypálya: Haggibbor—CCFR I. oszt. bajnoki. Bíró: Steinhübel Zoltán (Arad).

D. u. 5 órákor nagypálya: Victoria—Universitatea I. oszt. bajnoki. Bíró: Steinhübel Zoltán (Arad).

Marosvásárhelyen a KAC—MTK csapatának elsőosztályú bajnoki mérkőzését Licz József (Temesvár) szöv. bíró vezeti.

Tordán két másodosztályú bajnoki mérkőzés kerül május 7-én eldöntésre. A TSC a dési MTE csapatával, az aranyosgyéresi Concordia pedig a szamosújvári Spartával küzd a bajnoki pontokért.

Mindkét mérkőzés levezetésére Adorján Ödön szöv. bírót delegáltak a kolozsvári BB.

Labdarugás

A Felebbezési Tanács ülése. A kolozsvári Comitatul Regional Felebbezési Tanácsa ma, szombaton délután tartandó ülésén veszi tárgyalás alá a Victoria és a Haggibbor sportegyletek, valamint a kolozsvári Bírák Bizottsága felebbezést a Haggibbor—Victoria bajnoki mérkőzésből kifolyólag elítélt játékosok ügyében.

Kolozsvár—Nagyvárad válogatott mérkőzése. Május 23-án nem Marosvásárhely, hanem Nagyvárad válogatott csapata fog mérkőzni a kolozsvári válogatottakkal. A kolozsvári egyletek erősen készülnek a revánssra és jó kilátásokkal indulnak a küzdelemben. Kolozsvár válogatott csapatát Morar Teofil szövetségi kapitány állítja össze.

Brasovia—Coltea 3:1 (2:1). Brassóból jelenti tudósítónk: Május 4-én, csütörtökön délután játszott a bajnoki mérkőzést a két rivális brassói csapat. A mérkőzés a szezon legérdekesebb meccse volt. Az első negyedórán a Coltea volt fölényben, majd a Brasovia nyomult fel és tizenegyesből megszerezte a vezetést. A Coltea energikus támadása a kiegyenlítő gólt eredményezte. A 30. percben kornert ér el a Brasovia, amelyet Tritsch I. góllá értékesít. A második féldőben Tritsch II. háromra szaporította a Brasovia góljainak számát. A mérkőzést Suciu vezette, aki nagyon erélytelen volt és nem állott hivatása magaslatán.

Vida Andor kolozsvári szöv. bíró kijelentette a Bírák Bizottságának, hogy mérkőzések vezetését egyelőre nem vállalja.

A FSSR közgyűlése. A FSSR május 6-án és 7-én Bukarestben tartandó közgyűlésére a kolozsvári Comitatul Regional képviselőiben dr. Dragomir Silviu egyetemi tanár, a kolozsvári sportkerület elnöke, dr. Tatar Coriolan egyetemi m. tanár és dr. Somodi István kerületi bizottsági tagok utaztak le Bukarestbe.

Eredeti párisi

ruha, köpeny, kostüm-modellek kiállítását megkezdtem

Beck-salon
Cluj, Mikó-utca 30.

3769-1

Tordai portland cementet

azonnal szállít eredeti gyári árbán és feltételek mellett

Banca Centrala pentru Industrie si Comert S. A. CLUJ.
Vagonok beszerzése díjtalan. 2281-1

RASOL BOROTVÁLÓ POR

Van szerencsém az érdekeltek szives tudomására hozni, hogy az általam készített

Ideal Rasol borotváló por
törvényileg védve, kilogrammja 22 leírt kapható úgy kicsinyben mint nagyban. Viszonteladónak 5 kg-on felüli vételnél nagy árkedvezmény. Megrendelhető a készítőnél

Reszling József fodrász
Cluj, Strada Bariutu (v. Malom-u) 2. sz. 3726-1

„Transilvania” láda, doboz és és faáru gyár, Marosújvár.

A marosújvári földgazdászati láda, doboz és faáru gyár készíti és azonnal szállít puha vagy kemény fából mindenféle nagyságú ládákat, dobozokat, cserépszállító léceket. Nagyobb szükséglet esetén a helyszínen tesz ajánlatot. 3653-1

Megoldcsult az építés!

Calcit telepén
1 m³ mész 170 L.

Telep:
Felegvári-u 9. Telefon 1106.

Banca Centrala

pentru industrie si comert S. A. Cluj

Deviza üzletre külön osztályt nyitott, amelyet t. ügyfelei figyelmébe ajánl. 000000

Mindenféle gép és kézi himzés, tamburirozás, kézi és gépi ajour, plissirozás, gouvrirozás gyorsan és szépen készült a 0000000000

Műhímozó szalonban
Unió-utca 15. 3373-1

Grand Circus Olympia

Igazgató: Jean Novacek.

Nagyrománia legszebb és legnagyobb utazó vállalata saját villanyvilágítással.

Nagy megnyitó disztribúció szombaton május 6-án este
8 1/2 órákor 3768-1
80 személy, 30 nemes faj 16 és vadállatok. Bővebbet a napi falragaszok.

Cukorka és esokoládé raktár

Lusztig és Nussbacher
Cal. Regele Ferdinand 31.
Szállítunk postán, utánvét mellett.

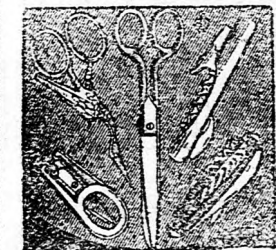
Rozenzweig Antal, Cluj (Saját ház) Széchenyi-tér 38. — Telefon 4—36.

Héber könyvek és rituális cikkek nagy kereskedése viszont eladóknak gyári árbán pontosan szállít. 1321

Speciális hajfestő, női fodrász és manicure terem

Galik és Fodor, Cluj
Calea Victoriei 2. (volt Kossuth L.-u.)
Modern hajmunkák, jutányos árak! 1284

Műköszörüs, késes, műszerész

szakmába vágó munkákat szakszerint, vállalom szolid és pontos kiszolgálással
Bajzágó Márton
Cluj, Kinnasi-utca 5. (Óvár.)

Feuerstein és Löwi

textil, kötött és rövidáruház
Cluj, Str. Reg. Maria 12.

Eisenstädter Fülöp

volt Lakatos-áruház
Str. Reg. Maria v. Deák Ferenc-u. 13.

Március 15-től április 15-ig reklám napi árai
Gumilabda..... 4 lejtől feljebb
Gyerekkocsi... 200 " "
Porcellán bögre... 8 " "
csésze ajánlva L 1675
Bor és pálinkás szervizek... 70—
Husvétli cikkek óriási választékban. Galanteri és nürnbergi cikkek nagyban eladása 1274

LEBEDA S. A.

Első romániai villangerőre berendezett ágyneműgyár.

Készítünk:

Paplanokat: vatta, gyapju és pihe töltéssel, a legolcsóbb kivittől a legfinomabb kivittig. Továbbá **matracokat, párnákat** és mindennemű **ágyneműket.**

Vállalunk:

kórházi, közintézeti, valamint szállodai felszerelések szállítását továbbá mindennemű átalakításokat. Villanyerőre berendezett tolfosztó gépünkön bármily mennyiségű tolfosztást, tisztítást.

Veszünk:

minden mennyiségben lószőrt, disznószőrt, kecskeszőrt, gyapjút és tollat.

Eladunk:

mindennemű tisztított és szortírozott tolféléket nagyban és kicsinyben.

Eredeti gyári árak!!!

Gyár: Cluj-Kolozsvár, Strada Jasilor (volt Nagyszamos-u. 14. sz.), interurban telefon 596.

Üzlet: Calea Victoriei (volt Kossuth Lajos-utca 10. sz.) telefon 515.

APRÓHIRDETÉSEK

Egy sor ára 1 lej. — Vastagabb betűvel lejt. Legkisebb apróhirdetés ára 10 lej.

Mindenféle fordítások román, magyar, angol és francia nyelvre, valamint írógéppel való másolások gyorsan és pontosan készülnek. Fővétel helyi Friedmann hírlapiroda. 3405-1

Jó megjelenésű, 27 éves, felsőépítési szakiskolát végzett, zsidó, hitalemler, aki a malomipar minden ágában jártas, ismeretségét keresi malomtulajdonos leányának házasság céljából. Leveleket: Benősiúcs: jellegére a kiadóba kéremnek

Hat nagy lószőr matrac eladó. Galamb-utca 2., ajtó 8.

Mikes Kelemen-utca 16. számú telek egészben vagy megosztva eladó. Ipartelep vagy bérház építésre kiválóan alkalmas. Bővebbet Schwartz Ignác-nál, Regele Ferdinand 112. Déle fél 1 órától fél 2-ig.

Gyermektelen házaspár azonnali belépésre lakással együtt házmesteri állást nyerni. Cim a kiadóhivatalban. 3770-1

Orth. köser házi kosztra abonn nseket felvez. Rosmann, Egyetem-u. 10. 3771-1

Cipőszakmába: jártas, ügyes, komoly, önálló eladó alkalmazást kaphat Grünfeld Testvérek-nél Satu Mare. Román nyelvet bírök előnyben. Ajánlatot kéremnk. 3765-1

Keresek megvételre egy jó karban levő mozi berendezést. Cim a kiadóhivatalban. 3759-1

60 m² bádogtelő eladó. Hirsch Tordai-ut 2.

Maison Marguerite női kalapszalou Cluj, Calea Victoriei 6. (Kossuth L.-u.)

Becker, mosólap, felfűtő és hajgőztőlalk

Első Erdélyrezi Ékszeráru gyár
CLUJ-KOLOZSVAR, Str. Kossuth (Szeged-u.)

Gyárt és állandó rak 'r mindenféle ékszerárukban. Vállal milliók munkákat javításokat és alakításokat. Valódi és hamis ékkövek. Foglaltó és vésnői műterem. — Fogászati arany és forrasztó, húzalok és lemezek arany és ezüsten. Nemesfém beváltó!

Telefon int. 2—13. — Sürgőncím: „Juvaere Cluj” 1273

Winkler Mór & Co szalámigyára
Cluj, Piata Mihail Viteazul (Széchenyi-tér 39. Telefon 12—90. Árjegyzék és משרת קיוánatra ingyen.

„LUXOR” vegyészeti gyár, Cluj,
Telegram: „Luxor”, Cluj, Telefon 12—97. Engros engedmény. 1295

Telefon 494. Engross.

Figyelem!
10%-al

ocsóbban árusítok, mint minden e szakmában vágó cégek. Ki megrendelését levélben vagy személyesen feladja, azonnal lesz kiszolgálva. Megnemfelelő árakat visszaveszek.

NAGY ÁRUHÁZ CLUJ,
(volt Széchenyi áruház)

Kötött, rövid, papír, norinbergi és háztartási nagy kereskedés.

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda
Cluj-Kolozsvár, Str. Bar L. Pop. — Brasov-utca

Az Uj Kelet telefon
Szerkesztőség 9
Kiadóhivatal 8
Nyomda 4
Héber osztály 4
Zs. N. Sz. 4

A kéziratok kizárólag szerkesztőségnek címezők. — Kéziratokat nem adunk vissza és nem felelünk meg

V. évfolyam, 10

Orosz Angliá

Joffe és Litv visszautasítják van. Lloyd Geo

Barthou, a frazetője ma visszabarthout a génuujságírók egész töra kérdésre, hogyPárisban, Barthou séggel választott: — Minden nyu — Mit ért el ban? — kérdezte író.

— Lecsillapító ket, választotta Bar is kijelentette az u bizik a sikerben.

Barthou azonnült össze Jasparragáció elnökével, m a körülményeket, konferenciát folytat szokkal is tárgyal George a Barthou után kijelentette a elött, hogy

minden eshetősé A kijelentés nagkeltett, mert azt ol hogy a francia-meghiusult. A fraülésén bizalmat sz kormányának, hely és a génuai deleg tását.

Barthou visszaté pitható, hogy Fran aláírni az európai csak akkor, ha Oro A már régebben francia felfogás sz csak akkor volna Oroszországot féke mert félős, hogy s madja. Francia k Benes javaslatának eltűnjék minden oly leszerelésre vonatkozó tiltakozni fog szövetségesek adó Génuában tisztázal rint Barthou utasítá vegyen részt a sz és a védővámok Franciaország nem kötelezőnek a konf

Inog a Rathenau és L hosszas tárgyalást állítólag azzal a cé német szerződés és ben szorosabb ka Anglia és Német között. Barrere, hivatalosan közölte Franciaország orosz memorán irását és szolid

Barrere jögyzéke s midaddig nem járú dumhoz, míg Belg változtat. Francia hiszik, hogy a töl fogják nehezíteni a

A francia szenát sága azt az állásp Franciaországnak é kell tartani és köz oroszokhoz intézn